

Sirahova

Mnoge su nam i velike darove darovali Zakon, Proroci i ostali Pisci koji su slijedili iza njih. Zato valja pohvaliti Izraela zbog naobrazbe i mudrosti. Ali nije dovoljno da se ljudi sami nauče knjizi, već treba da riječu i perom koriste i drugim ljudima, te se moj djed Isus, posvetivši se ustrajnom čitanju Zakona, Proroka i ostalih predačkih Knjiga i stekavši golemo iskustvo - najposlije i sam našao ponukanim da napiše štogod poučno i mudro, kako bi oni koji su željni pouke proučili to, pa tako još više uznapredovali u životu prema Zakonu. Zato, molim, čitajte blagohotno i pozorno ovo moje djelo i oprostite ako nismo uspjeli naći primjeren oblik ovom ili onom izrazu, jer valja znati da hebrejski izričaji, prevedeni na drugi jezik, gube od svoje snage. Štoviše, prouči li se sam Zakon, Proroci i ostale Knjige, opazit će se povelika razlika između prijevoda i izvornika. Kad sam u trideset i osmoj godini vladavine kralja Euergeta došao u Egipat i boravio ondje neko vrijeme, našao sam djelo veoma poučno. Odlučih stoga uložiti sav trud i mar da prevedem ovu knjigu. Uložih mnogo bdjenja i znanja, tijekom tog vremena, da bih posao obavio i objavio knjigu, osobito na korist onima koji se u tuđini žele baviti naukom i pripravnici su prilagoditi svoje običaje kako bi živjeli prema Zakonu.

¹ Svaka je mudrost od Gospoda i s njime je

dovijeka. ² Tko će izbrojiti pijesak morski i kaplje kišne i dane vječnosti? ³ Tko će istražiti nebesku visinu, zemaljsku širinu i dubinu bezdana? ⁴ Mudrost je stvorena prije svega ostalog, i misaon razbor vječan je. ⁵ # ⁶ Komu se otkrio korijen mudrosti i tko znade njezine namisli? ⁷ # ⁸ Samo je jedan mudar i uistinu strašan kad sjedi na prijestolju svojem - Gospod. ⁹ On ju je stvorio, gledao i izbrojio, izlio je na sva svoja djela, ¹⁰ na svako tijelo prema veličini njegovoj i obdario njome one koji ga ljube. ¹¹ Strah je Gospodnji slava i hvala, veselje i vijenac radosti. ¹² Strah Gospodnji sladi srce, daje radost, veselje i dug život. ¹³ Tko se boji Gospoda, sretan je na svršetku i blagoslovljen u dan svoje smrti. ¹⁴ Strah Gospodnji početak je mudrosti, s vjernima je ona stvorena u utrobi majčinoj. ¹⁵ Svila je gnijezdo s temeljem vječnim među ljudima i bit će vjerna porodu njihovu. ¹⁶ Strah je Gospodnji punina mudrosti, ona ih opija svojim plodovima. ¹⁷ Dom im napunja milinama i klijeti svojim urodom. ¹⁸ Strah Gospodnji vijenac je mudrosti koji cvate mirom i zdravljem. ¹⁹ Gospod je nju gledao i izbrojio i izlio spoznaju i razbor, uzvisio slavu onih koji je posjeduju. ²⁰ Strah Gospodnji korijen je mudrosti, a izdanci su dug život. ²¹ # ²² Strast opakoga ne može opravdati, jer mu teret strasti donosi pad. ²³ Strpljiv čovjek podnosi do u pravi čas, a na kraju uživa radost. ²⁴ On krije svoje riječi do pravog trenu, i usta mnogih govore o njegovu razboru. ²⁵ U riznicama mudrosti zagonetke su spoznaje, ali je grešniku mrska

pobožnost. ²⁶ Želiš li mudrost, vrši zapovijedi, i Gospod će ti je dati. ²⁷ Jer strah je Gospodnji mudrost i pouka, i Gospodu je draga vjernost i krotkost. ²⁸ Ne opiri se strahu Gospodnjem i ne pristupaj Gospodu dvolična srca. ²⁹ Ne budi licemjer pred ljudima i pazi na usne svoje. ³⁰ Ne uznosi se, da ne padneš i da se ne osramotiš, jer Gospod će otkriti tvoje tajne i poniziti te pred svim zborom, jer nisi dosegao straha Gospodnjeg i jer ti je srce puno prijevare.

2

¹ Sine moj, ako želiš služiti Gospodu, pripravi dušu svoju na kušnju. ² Učvrsti svoje srce i budi jak i ne nagli kad napast dođe. ³ Prioni uz Boga i ne odmeći se, da bi bio slavljen na svoj posljednji dan. ⁴ Primi sve što te stigne i budi strpljiv u nestalnosti svoje bijede. ⁵ Jer kao što se u vatri kuša zlato, tako i odabranici u peći poniženja. ⁶ Vjeruj u Gospoda, i on će ti pomoći, kroči pravom stazom i uzdaj se u njega. ⁷ Vi što se bojite Gospoda, očekujte njegovu milost i ne skrećite s pravoga puta, da ne propadnete. ⁸ Vi što se bojite Gospoda, uzdajte se u nj i plaća vam neće propasti. ⁹ Vi što se bojite Gospoda, nadajte se dobru, vječnoj radosti i milosti. ¹⁰ Pogledajte prošla pokoljenja i vidite: je li se ikad postidio tko se uzdao u Gospoda? Je li ikad ostavljen tko ga se ustrajno bojao? Je li ikad prezren koji ga je u pomoć zvao? ¹¹ TÓa Gospod je sućutan i milostiv, on oprašta grijeha i izbavlja u danima nevolje. ¹² Jao

strašljivim srcima i lijenim rukama i grešniku koji hodi dvjema stazama. ¹³ Jao mlaku srcu koje ne vjeruje, jer takvo neće naći zaštite. ¹⁴ Jao vama koji ste izgubili izdržljivost: što ćete raditi kad vas Gospod pohodi? ¹⁵ Koji se boje Gospoda slušaju njegove riječi, i koji ga ljube drže se putova njegovih. ¹⁶ Koji se boje Gospoda čine što je njemu po volji, i koji ga ljube uživaju u njegovu Zakonu. ¹⁷ Koji se boje Gospoda pripremaju se srcem svojim i pred njim se ponizuju. ¹⁸ Predajmo se u ruke Gospodnje, a ne u ruke ljudske: jer kakvo je u Gospoda veličanstvo, takva je i njegova milost.

3

¹ Djeco, slušajte mene, oca svoga, i radite tako da se spasite. ² Jer Gospod slavi oca u djeci njegovoj i učvršćuje pravo majke nad sinovima njezinim. ³ Tko štuje oca okajava grijehe svoje, ⁴ i tko časti majku svoju sabire blago. ⁵ Tko štuje oca radovat će se sa svoje djece i bit će uslišen u dan molitve svoje. ⁶ Tko časti oca svojeg, dugo živi; tko čini radost majci svojoj sluša Gospoda. ⁷ On služi roditeljima svojim kao svojim gospodarima. ⁸ Sine moj, riječju i djelom štuj oca svoga da te od njega stigne blagoslov. ⁹ Jer blagoslov očev učvršćuje kuću djeci, a majčina kletva temelje im ruši. ¹⁰ Ne traži časti u sramoti oca svojeg, jer ti očeva sramota nije na čast. ¹¹ Jer čovjeku dolazi čast od počasti oca njegova, a prezrena majka sramota je djeci. ¹² Sine moj, pomози oca svoga u starosti

i ne žalosti ga za života njegova. ¹³ Ako mu i razum klone, budi blag s njime i ne grdi ga ti, koji si u punoj snazi. ¹⁴ Jer, ne zaboravlja se milost prema ocu, već se uračunava u oprost grijeha. ¹⁵ U danima tvoje nevolje Gospod će te se sjetiti: kao što se led topi na suncu, tako će se iskopnjeti tvoji grijesi. ¹⁶ Od hulitelja nije bolji tko prezire oca, i Gospod proklinje onoga tko vrijeđa majku. ¹⁷ Sine moj, budi krotak u poslu svojem, i bit ćeš voljeniji nego onaj koji darove dijeli. ¹⁸ Što si veći to se većma ponizi da nađeš milost u Gospoda. ¹⁹ Jer veliko je milosrđe Božje i poniznima otkriva tajnu svoju. ²⁰ Iako je velika moć Gospoda, on prima počast poniznih. ²¹ Ne idi za onim što ti je previsoko i ne istražuj ono što je iznad tvojih snaga. ²² Trsi se duhom svojim oko onoga što ti je dano i ne bavi se pojavama otajstvenim. ²³ Ne trudi se oko onog što je iznad tvoje snage, jer i ono čemu su te učili već je pregolemo za um ljudski. ²⁴ Mnoge već zavede njihova umišljenost, i opaka uobraženost iskrivi im misli. ²⁵ # ²⁶ Tvrdokorno srce u zlu završava, i tko pogibelj ljubi, u njoj i propada. ²⁷ Tvrdokorno srce otešćalo je od nevolja, i grešnik gomila grijeh na grijeh. ²⁸ Nema lijeka bolesti oholnika, jer se opačina u njem ukorijenila. ²⁹ Srce razborita čovjeka razmišlja o izrekama, i pažljivo uho san je mudracu. ³⁰ Kao što voda gasi uzbuktali oganj, tako i milosrđe čisti od grijeha. ³¹ Tko dobročinstva uzvraća misli na budućnost, i u času svojeg pada naći će potporu.

4

¹ Sine moj, ne uskraćuj milodara siromahu i ne daj da dugo iščekuju oči ubogoga. ² Ne žalosti dušu gladnu i ne draži čovjeka u oskudici njegovoj. ³ Ne razdražuj srca ogorčena i ne pusti uboga da čeka na dan tvoj. ⁴ Ne odbij molbe nevoljnika i ne odvrćaj lice svoje od siromaha. ⁵ Ne odvrati pogleda svoga od potrebita i ne daj nikomu prilike da te kune. ⁶ Jer prokune li te tko u tjeskobi duše svoje, Tvorac će njegov uslišiti mu vapaj. ⁷ Nastoj omiljeti društvu i prigni glavu pred vladarem. ⁸ Saslušaj siromaha i uljudno mu odzdravi; ⁹ izbavi potlačena od njegova tlačitelja i ne budi podao u svojoj presudi. ¹⁰ Budi kao otac sirotama i kao muž budi na pomoć udovicama. I bit ćeš kao sin Svevišnjemu, koji će te ljubiti više nego tvoja majka. ¹¹ Mudrost odgaja sinove svoje i brine se za one koji je traže. ¹² Tko ljubi nju, ljubi život, i koji je rano traže ispunit će se srećom. ¹³ Tko je posjeduje baštinit će čast, i kamo god krene, Gospod ga blagoslivlja. ¹⁴ Služe Svetomu koji njoj služe, i Gospod ljubi one koji ljube nju. ¹⁵ Tko nju posluša sudi pravedno, i tko se nje drži on je na pouzdanu. ¹⁶ Ako se u nju ufa, onda je i baštini, i ona ostaje u posjedu njegovih potomaka. ¹⁷ Jer iako u početku vodi putem krivudavim, nagoni ga na tjeskobu i drhtavicu, muči ga stegom svojom dok se ne mogne u nj pouzdati, iskušava ga zapovijedima svojim, ¹⁸ a na kraju će ga privesti pravom putu i otkriti mu svoje tajne. ¹⁹ Ako odluta, ona ga ostavlja i predaje njegovoj propasti. ²⁰ Sine moj, pazi

na prilike i čuvaj se zla, i ne stidi se samoga sebe. ²¹ Jer ima stid što vodi grijehu, kao i stid koji je čast i milost. ²² Ne budi pristran protiv sebe samoga i ne stidi se na svoju propast. ²³ Ne susteži svoje riječi u pravo vrijeme i ne skrivaj svoje mudrosti. ²⁴ Jer se u govoru očituje mudrost i po riječima otkriva naobrazba. ²⁵ Ne protivi se istini, radije se crveni zbog svojeg neznanja. ²⁶ Ne stidi se priznati svoje grijehe i ne opiri se struji rijeke. ²⁷ Ne ponizuj se pred budalom i ne budi pristran pred mogućnicima. ²⁸ Do smrti se bori za istinu, i Gospod će se boriti za te. ²⁹ Ne budi silovit na jeziku a lijen i mlitav na djelu. ³⁰ Ne budi kao lav u svojoj kući, a strašljivac prema svojim slugama. ³¹ Nek' ti ne bude ruka ispružena za primanje, a stisnuta u vrijeme vraćanja.

5

¹ Ne oslanjaj se na svoje bogatstvo i ne reci: "Ja imam dosta." ² Ne idi za svojom željom i svojom snagom, slijedeći strasti svoga srca. ³ Ne reci: "Tko mi što može?" jer će te Gospod kazniti. ⁴ Ne reci: "Griješio sam, pa što!" jer Gospod umije čekati. ⁵ Ne uzdaj se toliko u oproštenje da gomilaš grijeh na grijeh. ⁶ Ne reci: "Veliko je milosrđe njegovo, oprostit će mi moje mnoge grijehe!" jer je s njime milosrđe i gnjev te na grešnike pada srdžba njegova. ⁷ Ne oklijevaj vratiti se njemu, i ne odgađaj iz dana u dan; jer će iznenada njegov gnjev planuti, i u čas osvetni ti ćeš propasti. ⁸ Ne uzdaj se u blago krivo

stečeno, ono ti ništa neće koristiti u dan nesreće. ⁹ Ne povijaj se sa svakim vjetrom i ne idi po svakoj stazi (tako čini grešnik licemjerni). ¹⁰ Budi postojan u nazorima svojim i neka je jedna tvoja riječ. ¹¹ Budi brz i pripravan saslušati, a spor odgovarati. ¹² Ako znaš, odgovori svojem bližnjemu; ako ne znaš, stavi ruku na usta. ¹³ I slava i sramota dolaze od riječi, i jezik je čovjekov propast njegova. ¹⁴ Ne budi klevetnik i jezikom svojim ne postavlja zamke, jer kao što lupeža čeka sramota, tako podlaca očekuje teška osuda. ¹⁵ Ne budi opak ni u malu ni u veliku i ne budi neprijatelj umjesto prijatelj.

6

¹ Jer zao glas donosi zazor i sramotu, kako to biva grešniku licemjernom. ² Ne predaj se u ruke svojoj strasti, da ti ona dušu ne rastrga kao razbješnjeli bik; ³ da ti ne obrsti lišće i da ti ne propadnu plodovi i ne ostaneš poput sasušena drveta. ⁴ Jer strastvena duša propast je onome čija je i čini od njega ruglo pred njegovim neprijateljima. ⁵ Umilna riječ umnožava prijatelje, i jezik uljudan izaziva prijazne odgovore. ⁶ Neka su ti mnogi poznanici, ali pouzdanik samo jedan od tisuću. ⁷ Ako želiš imati prijatelja, steci ga kušanjem i nemoj se prebrzo u nj pouzdati. ⁸ Jer netko je prijatelj samo kad to njemu odgovara i taj ne ostaje vjeran u dan nevolje. ⁹ A neki će se prijatelj prometnuti u neprijatelja i tvoju sramotu iznijeti na vidjelo. ¹⁰ Gdjekoji je opet prijatelj za stolom, ali ga nema u času nevolje.

11 Dok si sretan, on će ti biti kao ti sam sebi: s ukućanima tvojim povjerljiv će biti; 12 a stigne li te zlo, okrenut će se protiv tebe i bježat će od tvog pogleda. 13 Odvoji se od svojih neprijatelja i čuvaj se svojih prijatelja. 14 Vjeran prijatelj pouzdana je zaštita; i tko ga je stekao našao je blago. 15 Pravom prijatelju nema cijene niti se može izmjeriti njegova vrijednost. 16 Pravi je prijatelj balzam života, nalazi ga onaj tko se Gospoda boji. 17 Tko se Gospoda boji, nalazi prave prijatelje, jer kakav čovjek, takav mu i prijatelj. 18 Sine, uči od mladosti svoje, prigrli pouku, pa ćeš do svojih sjedina nalaziti mudrost. 19 Prilazi joj kao orač i sijač i očekuj obilnu ljetinu, jer malo ćeš se oko nje truditi i brzo ćeš jesti od ploda njezina. 20 Veoma je opora nepokornima, i nerazborit ne ustraje u njoj. 21 Ona ga tišti kao težak kamen i on ne oklijeva da je odbaci. 22 Jer stega je vjerna svojem imenu, ona mnogima nije dostupna. 23 Poslušaj, sine, primi moj naputak i ne odbaci savjeta mog. 24 Stavi svoje noge u njezine okove i vrat svoj u njezin jaram. 25 Podmetni svoja leđa pod njezin teret, i neka ti ne smetaju njezine uzde. 26 Svom dušom svojom pristupi k njoj i svom snagom svojom slijedi putove njezine. 27 Ispituj i istražuj je, i ona će ti se objaviti; i kad je jednom uhvatiš, ne puštaj je. 28 Jer ćeš naposljetku u njoj naći mir, i ona će ti se pretvoriti u radost. 29 Njezini okovi bit će moćna zaštita i njezin jaram halja časti. 30 Njezin jaram bit će zlatni ures, njezine uzde grimizne vrpce.

³¹ Nosit ćeš je kao svečanu odoru i vezat ćeš je kao krasni vijenac. ³² Ako si voljan, sine, možeš postati mudar; i ako se potruđiš, steći ćeš razboritost. ³³ Ako si pripravan slušati, naučit ćeš; ako poslušаш, bit ćeš mudar. ³⁴ Nek' ti je mjesto u staračkom zboru; i vidiš li mudraca, drži se uz njega. ³⁵ Rado slušaj svaku riječ koja dolazi od Boga i neka ti ne promaknu oštroumne izreke. ³⁶ Vidiš li razborita čovjeka, rano ga posjeti i neka tvoja stopala istaru njegov prag. ³⁷ Razmišljaj o zapovijedima Gospodnjim i neprestano se drži njegovih naredaba, i Gospod će osnažiti tvoje srce i steći ćeš mudrost koju želiš.

7

¹ Ne čini zla, pa te zlo neće stići. ² Kloni se nepravde, i ona će biti daleko od tebe. ³ Ne sij, sine moj, u brazde nepravde, da ih ne požanješ sedmerostruko. ⁴ Ne traži od Gospoda najviše mjesto, niti od kralja počasno sjedalo. ⁵ Ne razmeći se vrlinom pred Gospodom niti mudrošću pred kraljem. ⁶ Ne traži da budeš sudac ako nemaš snage iskorijeniti nepravdu, da ne bi popustio pred mogućnikom i postavio stupicu pravednosti svojoj. ⁷ Ne griješi prema javnom zboru, da ne izgubiš ugled u zajednici. ⁸ Nemoj dvaput griješiti, jer već zbog prvog grijeha nećeš umaći kazni. ⁹ Ne reci: "Pogledat će Bog na mnoge moje darove i primit će Svevišnji Bog kad mu ih prinesem." ¹⁰ Ne budi malodušan u molitvi svojoj i ne zanemari dati milodar. ¹¹ Ne preziri čovjeka turobna srca, jer onaj tko ponizuje može

i uzvisiti. ¹² Ne pleti prijevare bratu svojem, niti prijatelju takvo što čini. ¹³ Kloni se svake laži, jer od nje dobra nikakva. ¹⁴ Ne govori predugo na zboru staraca i ne ponavljaj riječi u molitvi svojoj. ¹⁵ Ne prezri tegobna rada ni ratarskog posla što ga je Svevišnji dao. ¹⁶ Ne ubrajaj se među grešnike, sjeti se da srdžba ne kasni! ¹⁷ Ponizi duboko dušu svoju, jer su vatra i crvi kazna bezbožniku. ¹⁸ Ne mijenjaj prijatelja za novac ni brata za ofirsko zlato. ¹⁹ Ne odbacuj razumne i dobre žene, jer njezina je ljupkost dragocjenija od zlata. ²⁰ Ne zlostavljaj roba koji pošteno radi ni sluge koji ti vjerno služi. ²¹ Ljubi razumna roba kao sebe samog i ne uskrati mu slobode. ²² Imaš li živinče, pazi ga; ako ti je od koristi, sačuvaj ga. ²³ Imaš li djece, pouči ih i povij im vrat za mladosti. ²⁴ Imaš li kćeri, čuvaj im tijelo i ne pokazuj im odveć prijazno lice. ²⁵ Udaj kćer, i obavio si krupan posao, ali je daj čovjeku razumnu. ²⁶ Imaš li ženu po srcu svojem, ne otpuštaj je; ako li je ne voliš, ne uzdaj se u nju. ²⁷ Svim srcem poštuj oca svoga i ne zaboravi majčinih bolova. ²⁸ Sjeti se da im svoj život duguješ: kako da im uzvратиš sve što učiniše za te? ²⁹ Svom dušom svojom boj se Gospoda i štuj njegove svećenike. ³⁰ Svom snagom svojom ljubi Stvoritelja svoga i ne ostavljaj slugu njegovih. ³¹ Boj se Boga i štuj svećenika, daj mu dio kako ti je naloženo: prvine, naknadnice i prinos plećaka, posvetnice i prvence svetinja. ³² I siromahu pruži ruku, da bude savršen tvoj blagoslov. ³³ Budi

darežljiv svakomu živom stvoru, pa ni mrtvomu ne uskrati milosti. ³⁴ Ne uklanjaj se od onih koji plaču, već s tužnim tuguj. ³⁵ Ne zaboravi posjetiti bolesnika, jer će te za to ljubiti. ³⁶ U svim svojim djelima misli na svoj konac, pa nećeš nikada grijешiti.

8

¹ Ne bori se s velikašem, da mu ne padneš u šake. ² Ne pravdaj se s bogatašem, da se ne pokaže težim od tebe. Jer zlato je već mnoge uništilo i zavelo srce kraljevima. ³ Ne prepiri se s čovjekom hitra jezika i ne meći mu drva na vatru. ⁴ Ne šali se s neodgojenim čovjekom, da ti ne bi uvrijedio predaka. ⁵ Ne sramoti čovjeka koji se obratio od grijeha; sjeti se da smo svi krivci. ⁶ Ne prezri starca čovjeka, jer će i od nas neki ostarjeti. ⁷ Ne likuj nad preminulim; sjeti se da svi umiremo. ⁸ Ne odbacuj razgovora mudrih, nego razmišljaj o njihovim izrekama, jer ćeš tako steći nauk i umijeće za službu velikašima. ⁹ Ne podcjenjuj govora staraca, jer oni su učili od svojih roditelja, a od njih ćeš se ti naučiti razboru i u pravo vrijeme odgovarati. ¹⁰ Ne raspiruj ugljevlja grešnikova, da se ne ožežeš njegovim plamenom. ¹¹ Ne dopusti da te rugač razgnjevi i postavi ti zamku tvojim vlastitim riječima. ¹² Ne uzajmljuj čovjeku moćnijem od sebe; ako si uzajmio, kao da si izgubio. ¹³ Ne jamči preko svojih mogućnosti; ako si jamčio, misli kako ćeš platiti. ¹⁴ Ne parbi se sa sucem, jer će mu dosuditi po volji. ¹⁵ Ne idi na put s pustolovom, da ti

se on ne natovari: jer on će činiti po svojoj volji, i njegova će ludost obojicu upropastiti. ¹⁶ S čovjekom gnjevnim ne zameći svađe i ne putuj s njim po pustinji, jer njemu nije ništa proliti krv, i na mjestu gdje nema pomoći ubit će te. ¹⁷ Luđaka ne pitaj za savjet, jer ne može sačuvati tajne. ¹⁸ Ne pokazuj tajne pred tuđinom, jer ne znaš što će se izleći. ¹⁹ Ne otkrivaj svoga srca svakom čovjeku i ne očekuj dobra od svakoga.

9

¹ Ne budi ljubomoran na svoju ljubljenu ženu i ne uči je pakosti na svoju štetu. ² Ne prepuštaj se posve ženi, da ona potpuno ne zavlada tobom. ³ Ne približuj se bludnici, da ne padneš u zamke njezine. ⁴ Ne druži se s pjevačicom, da te ne smete umijećem svojim. ⁵ Ne upiri pogled u djevicu, da ne bi bio kažnjen zajedno s njom. ⁶ Ne daj bludnici svoje duše, da ne izgubiš imetak svoj. ⁷ Ne obziri se po gradskim ulicama i ne skitaj se pustim zakucima. ⁸ Odvrati pogled svoj od ljupke žene i ne gledaj tuđu ljepotu. Mnoge već zavede ženina ljepota, koja želju raspaljuje kao vatru. ⁹ Ne sjedaj nikad s udatom ženom i zajedno s njom ne pij vina, da ti srce ne podlegne njezinim dražima i da u strasti svojoj ne srneš u propast. ¹⁰ Ne odbacuj starog prijatelja, jer mu novi neće biti jednak. Nov prijatelj, vino novo; kad ostari, piješ ga s užitkom. ¹¹ Ne zavidi grešniku na uspjehu, jer ne znaš kakav će mu kraj biti. ¹² Ne naslađuj se onim čime i bezbožnici; sjeti se da im sreća neće trajati do

Podzemlja. ¹³ Drži se daleko od čovjeka koji je kadar ubiti, i neće te progoniti strah od smrti. Ako mu se približiš, dobro se pazi da te ne liši života. Znaj da među zamkama hodiš i kročiš po kruništu zidina gradskih. ¹⁴ Koliko možeš, druži se sa svojim bližnjim i savjetuj se s mudracima. ¹⁵ Za razgovor traži razborite ljude, i tvoje riječi nek' su po Zakonu Svevišnjeg. ¹⁶ Jedi kruh svoj s pravednicima i u strahu Gospodnjem neka je tvoj ponos. ¹⁷ Djelo vještih ruku zaslužuje hvalu, a knez naroda mora biti vičan govoru. ¹⁸ Užas je gradu čovjek jezičav, a brbljavac je omražen.

10

¹ Mudar vladar odgaja svoj narod u stezi, i uredna je vlada razborita čovjeka. ² Kakav je vladar, takvi su i činovnici; i kakav je gradski upravitelj, takvi mu i građani. ³ Neobuzdan kralj upropašćuje svoj narod, a svoj napredak duguje grad razboritosti vladara. ⁴ Vlast nad zemljom u rukama je Gospodnjim: Gospod joj u pravo vrijeme postavlja pravog čovjeka. ⁵ Uspjeh je čovjekov u Božjoj ruci, i zakonodavcu Bog daruje čast. ⁶ Ne budi kivan na svoga bližnjeg ni zbog kakve nepravde i ne čini ništa nepravedno. ⁷ Mrska je oholost i Gospodu i čovjeku, a nepravda je odvratna obojici. ⁸ Vlast prelazi od jednog naroda drugomu zbog nepravde, nasilja i novca. ⁹ Što se toliko oholi prah i pepeo - kad već za života ima crvljiva crijeva? ¹⁰ Duga bolest srdi liječnika; tko je danas kralj, sutra umire. ¹¹ Kad čovjek umre, baštini gnjilež, grabežljive

zvijeri i crve. ¹² Oholost počinje kad čovjek otpadne od Gospoda i srcem se odmetne od svoga Stvoritelja. ¹³ I jer je početak oholosti grijeh, tko se njoj oda, širi gnusobu. Gospod ih zbog toga kažnjava čudesnim kaznama i potpuno uništava. ¹⁴ Gospod je srušio prijestolja silnika i potlačene posadio na mjesto njihovo. ¹⁵ Gospod je iskorijenio oholice i posadio ponizne na mjesto njihovo. ¹⁶ Gospod je porazio zemlje poganske i razorio ih do samog temelja. ¹⁷ Neke je od njih odveo i uništio i zbrisao njihov spomen s lica zemlje. ¹⁸ Oholost nije stvorena za čovjeka, ni srdžba bijesna za rod ženin. ¹⁹ Koji je rod dostojan časti? Ljudski rod. Koji je rod dostojan časti? Onaj koji se boji Gospoda. Koji rod prezir zaslužuje? Ljudski rod. Koji rod prezir zaslužuje? Onaj koji krši Zakon. ²⁰ Među braćom je glavar dostojan časti; koji se Gospoda boje, u časti su pred njim. ²¹ # ²² Nek' se bogat, plemenit i siromah ponose strahom Gospodnjim. ²³ Ne valja prezirati razborita siromaha niti častiti grešnika. ²⁴ Poglavar, vladar i moćnik dostojni su časti, ali nema većeg od onog koji se boji Gospoda. ²⁵ Mudru robu služe slobodnjaci, i razborit se čovjek ne tuži. ²⁶ Odviše ne mudruj radeći svoj posao i ne hvastaj se kad si u stisci. ²⁷ Bolji je koji radi i živi u izobilju nego tko se hvasta a nema od čega živjeti. ²⁸ Sine, poniznošću časti samog sebe i cijeni sebe svojom pravom cijenom. ²⁹ Tko će opravdati onoga tko sam sebi nepravdu nanosi i častiti onoga koji samog sebe prezire? ³⁰ Siromaha časte zbog nje-

gova razuma i bogataša zbog njegova bogatstva.
³¹ Koga časte u siromaštvu njegovu, koliko više u bogatstvu! Koga preziru u bogatstvu, koliko još više u siromaštvu!

11

¹ Mudrost uzvisuje glavu siromahu i posađuje ga među knezove. ² Ne hvali čovjeka po obličju njegovu i ne preziri nikoga zbog njegova izgleda. ³ Malena je pčela među stvorovima krilatim, ali ona daje slast najslađu. ⁴ Ne uznosi se zbog odjeće koju nosiš niti se uznosi zbog svojih počasti; jer čudesna su djela Gospodnja, iako su skrivena ljudima. ⁵ Često su kraljevi sjedili na tlima, a neznanac je stekao krunu. ⁶ I često su moćnici bili jako poniženi i odličnici potpali pod tuđu vlast. ⁷ Ne optužuj prije nego što istražiš, prvo promisli, pa onda ukori. ⁸ Ne odgovaraj prije nego si čuo i ne miješaj se usred govora. ⁹ Ne prepiri se o onome što te se ne tiče i ne miješaj se u svađu grešnika. ¹⁰ Sine moj, ne preuzimaj previše poslova; ako ih umnožiš, nećeš proći bez kazne; ma koliko se žurio, nećeš stići, niti ćeš trkom uteći. ¹¹ Čovjek se trudi, muči i hiti, da bi još više zaostao. ¹² Postoji slab čovjek koji moli pomoć, bez snage i pun nevolje, ali ga Gospod milostivo gleda i podiže iz njegove bijede. ¹³ Uzdiže glavu njegovu i mnogi mu se dive. ¹⁴ Dobro i zlo, život i smrt, siromaštvo i bogatstvo - sve dolazi od Gospoda. ¹⁵ # ¹⁶ # ¹⁷ Dar Gospodnji ostaje u pobožnika, i naklonost će ih Gospodnja dovijeka pratiti. ¹⁸ Ima ih koji

se obogate pomnjom i škrtošću, i evo što im je plaća: ¹⁹ dođe dan kad kažu: “Nađoh mir, i sad ću uživati svoja dobra”, ali ne znaju koliko će trajati: morat će dobra svoja ostaviti drugom i umrijeti. ²⁰ Ustraj u dužnosti svojoj, i neka ti je mila, i u svojem radu ostari. ²¹ Ne čudi se djelima grešnikovim; uzdaj se u Gospoda i ustraj u svom poslu, jer tako je lako Gospodu iznenada i začas obogatiti siromaha. ²² Blagoslov je Gospodnji plaća pobožniku: brzo se rastvara cvijet blagoslova. ²³ Ne reci: “Što mi još treba? I kakav me probitak čeka?” ²⁴ Ne reci: “Imam svega dosta, kakvo me odsad zlo može zadesiti?” ²⁵ U vrijeme dobra zlo se zaboravlja, i u vrijeme nesreće ne pamti se sreća. ²⁶ Jer Gospodu je lako u dan smrtni platiti čovjeku prema činima njegovim. ²⁷ U vrijeme nevolje naslade se zaboravljaju, u posljednjem času otkrivaju se djela čovjekova. ²⁸ Prije smrti ne zovi nikoga sretnim, jer se tek na svom koncu spoznaje čovjek. ²⁹ Ne uvodi svakoga čovjeka u kuću svoju, jer mnogovrsne su u spletkara zamke. ³⁰ Srce je oholičino jarebica-mamljivica u krletki, i kao uhoda vreba on tvoju propast. ³¹ Klevetnik izvrće dobro u zlo i baca ljagu na samu krepot. ³² Od jedne iskre nastaje ognjište puno žara, a grešnik vreba da prolije krv. ³³ Čuvaj se opakoga, jer on zlo snuje, da ti ne nanese vječnu sramotu. ³⁴ Uvedi tuđinca u kuću, i on će donijeti nevolju i otuđiti te od tvojih.

12

¹ Kad činiš dobro, pazi komu činiš, i tvoja dobročinstva neće biti uzalud. ² Čini dobro pobožnu, i on će ti uzvratiti, a ako ne on, onda Svevišnji. ³ Nikakvo dobro ne dolazi čovjeku u zlu ustrajnu, i koji odbija da dijeli milodare. ⁴ Podaj pobožniku i ne pomaži grešniku. ⁵ Učini dobro poniznu i ne daj ništa bezbožnu. Uskrati mu kruh, ne daj mu ga, da ga to ne učini jačim od tebe; jer će ti platiti dvostrukom opaćinom za sve dobro što si mu učinio. ⁶ Jer Svevišnji prezire grešnike i osvetit će se bezbožnicima. ⁷ Daruj dobromu, a uskrati pomoć grešniku. ⁸ Prijatelj se ne poznaje u sreći, a neprijatelj se ne može sakriti u nesreći. ⁹ Kad je čovjek sretan, i neprijatelj mu je prijatelj, a kad je nesretan, i prijatelj ga se kloni. ¹⁰ Nikad ne vjeruj neprijatelju, jer zloća je njegova kao kovina što rđa. ¹¹ Pa i ako ide ponizno i pogureno, jako se pazi i ne vjeruj mu. Budi prema njemu kao onaj koji uglačava zrcalo, i vidjet ćeš da rđa njegova nije posve iščezla. ¹² Ne meći ga kraj sebe, da te ne istisne i zauzme tvoje mjesto. Ne posađuj ga zdesna sebi: on će nastojati da ti preotme sjedište, i na kraju ćeš shvatiti moje riječi i pokajat' se zbog moje opomene. ¹³ Tko će žaliti zmijara koga je zmija ujela i one koji se približuju divljim zvijerima? ¹⁴ Tako i onoga tko se druži s grešnikom i sudionik je u njegovim grijesima. ¹⁵ Dok ti čvrsto stojiš, on se ne otkriva, ali kad jednom posrneš, on će navaliti. ¹⁶ Usnama je svojim sladak neprijatelj, ali u srcu smišlja da

te u jamu baci. U očima neprijatelju mogu biti suze, a kad mu se pruži prilika, ni krv ga neće zadovoljiti. ¹⁷ Ako li te gdje stigne zlo, on je tu već prije tebe, i kao da pomaže, podmeće ti nogu. ¹⁸ On će mahati glavom i pljeskati rukama, mnogo će mrmljati i razvlačiti lice.

13

¹ Tko smolu dira, ulijepi se, i tko se druži s oholicom, postaje kao i on. ² Ne diži ono što ti je preteško i ne druži se s jačim i bogatijim od sebe. Zašto staviti zajedno zemljani lonac s bakrenim? Kad ga ovaj udari, onaj se razbije. ³ Bogataš počini zlo i još se razmeće; siromahu se čini zlo, a on još za milost moli. ⁴ Ako si mu na korist, on će te iskoristiti; a kad iznemogneš, ostavlja te. ⁵ Dok imaš štogod, živjet će s tobom i oplijeniti te bez ikakve grižnje savjesti. ⁶ Ako mu trebaš, on ti laska; smiješi ti se i daje ti nadu. Govori ti lijepo i pita: "Što ti treba?" I postidjet će te svojim svečanim objedima, ⁷ dok te ne oplijeni dva i tri puta i na kraju te ismije. Kad te poslije vidi, prezire te i maše glavom nad tobom. ⁸ Čuvaj se da te ne zavedu, da te ne ponizi ludost tvoja. ⁹ Pozove li te velikaš, suzdrži se, i on će te još upornije pozivati. ¹⁰ Ne nameći se, da ne budeš odbačen, a ne udaljuj se, da ne budeš zaboravljen. ¹¹ Ne postupaj s njim kao s jednakim i ne vjeruj njegovoj rječitosti, jer te kuša riječima svojim i, kao u šali, on te procjenjuje. ¹² Nemilosrdan je čovjek preslobodan u riječima, taj te neće

poštedjeti ni udaraca ni okova. ¹³ Čuvaj se i budi pozoran, jer hodiš sa svojom propašću. ¹⁴ # ¹⁵ Svako živo biće ljubi svoju vrstu i svaki čovjek svojega bližnjeg. ¹⁶ Svaki stvor drži se svoga roda, i čovjek se drži sebi sličnih. ¹⁷ Zar se družiti mogu vuk i janje? Tako i grešnik s pobožnikom. ¹⁸ Može li biti mira između hijene i psa? I mira između bogataša i siromaha? ¹⁹ Divlji su magarci plijen lavovima pustinjским, a siromasi bogatašima. ²⁰ Odvratna je poniznost oholici i ogavan je bogatašu siromah. ²¹ Kad bogataš posrne, podupru ga prijatelji, a kad siromah posrne, prijatelji ga odbacuju. ²² Kad se bogataš spotakne, mnoge ga ruke dočekuju; ako i gluposti govori, čestitaju mu. Spotakne li se siromah, odmah ga ukore, pa ako govori i razborito, ipak mu nema mjesta. ²³ Kad govori bogataš, svi šute, i uzdižu zatim njegov govor do oblaka; govori li siromah, tad se pitaju: "Tko je ovaj?" i ako posrne, još ga gurnu. ²⁴ Dobro je bogatstvo, ako je bez grijeha, a zlo je siromaštvo, kažu bezbožnici. ²⁵ Srce mijenja lik čovjeku, bilo na dobro bilo na zlo. ²⁶ Vedro je lice znak vesela srca; a mučan je posao smišljati izreke.

14

¹ Blago čovjeku koji nije zgriješio riječima i koga ne muči grižnja zbog grijeha. ² Blago čovjeku koga ne optužuje vlastita savjest i koji se nije odrekao nade. ³ Tvrđici ne priliči bogatstvo, i čemu veliko blago pohlepniku? ⁴ Tko uskraćuje sebi sabire drugomu, i tuđinci će se naslađivati

dobrima njegovim. ⁵ Tko je tvrd prema sebi, komu će biti dobar? Takav ne uživa ni u vlastitom dobru. ⁶ Nema okrutnijeg od onoga tko muči samog sebe: to mu je plaća za vlastitu zloću. ⁷ Pa ako i čini dobro, čini nenamjerno i na koncu otkriva svoju zloću. ⁸ Zavidljivac je opak: on odvraća pogled i prezire tuđi život. ⁹ Premalen je oku lakomu vlastiti dio, pohlepa isušuje dušu. ¹⁰ Tvrdičino oko hlepi za kruhom i glad je za njegovim stolom. ¹¹ Sine moj, imaš li štogod, priušti sebi i prinesi Gospodu dostojne žrtve. ¹² Ne zaboravi da smrt neće oklijevati i da ti nije objavljen ugovor Podzemlja. ¹³ Prije nego umreš, čini dobro prijatelju, i pruži, daj mu koliko možeš. ¹⁴ Ne uskraćuj sebi sadašnje sreće i ne daj da ti izmakne dio dopuštena užitka. ¹⁵ Nećeš li ostaviti blago svoje drugomu i neće li zaslužba tvoja biti ždrijebom razdijeljena? ¹⁶ Podari i primi i okusi užitka, jer se u Podzemlju radost ne traži. ¹⁷ Sve se živo troši kao i odjeća, i vječna je uredba: valja umrijeti. ¹⁸ Kao lišće što raste na bujnu drvetu te jedno opada a drugo niče, tako i naraštaji od krvi i mesa: jedni umiru, a drugi se rađaju. ¹⁹ I svako prolazno djelo propada, a zajedno s njim i njegov tvorac. ²⁰ Blago čovjeku koji razmišlja o mudrosti i umuje razborito, ²¹ koji u srcu svojem proučava njezine putove i posvećuje se u njezine tajne. ²² On je progoni kao lovac i vreba je kraj staze njezine; ²³ on viri kroz prozor njezin i prisluškuje na vratima njezinim; ²⁴ postavlja se blizu kuće njezine i udara klin svoj u njezin

zid; ²⁵ podiže svoj šator kraj nje i nastanjuje se u sretnu počivalištu; ²⁶ on stavlja djecu svoju pod njezinu zaštitu i boravi pod granjem njezinim; ²⁷ on nalazi okrilje od žege pod sjenom njezinom i prebiva u divoti njezinoj.

15

¹ Tako čini tko se boji Gospoda; i tko se drži zakona steći će mudrost. ² Ona mu dolazi u susret kao majka i dočekuje ga kao nevjesta djevica. ³ Ona ga hrani kruhom razboritosti i poji ga vodom mudrosti. ⁴ On se oslanja na nju i ne posrće; uzda se u nju i ne sramoti se. ⁵ Ona ga uzvisuje nad bližnjega njegova i sred zbora usta mu otvara. ⁶ On nalazi veselje i vijenac radosti i baštini ime vječno. ⁷ Nerazumnici je nikad ne dobivaju niti je grešnici očima gledaju. ⁸ Ona je daleko od oholice i lažljivcima ne dolazi na um. ⁹ Ne priliči hvalospjev ustima grešnikovim jer mu ga Gospod nije dao. ¹⁰ Iz usta mudračevih nek' odjekuje hvalospjev, i tada sam Gospod njime upravlja. ¹¹ Ne reci: "Od Boga je grijeh moj", jer što on mrzi, nikad ne čini. ¹² I ne reci: "On me zavede", jer njemu grešnici ne trebaju. ¹³ Gospod mrzi svaku gnusobu, a mrzi je i svaki onaj tko se njega boji. ¹⁴ On je sam u početku stvorio čovjeka i prepustio ga slobodnoj volji njegovoj. ¹⁵ Ako hoćeš, možeš držati zapovijedi, u tvojoj je moći da budeš vjeran. ¹⁶ On je preda te stavio vatru i vodu: za čim hoćeš pruži ruku svoju. ¹⁷ Pred čovjekom je i život i smrt: što on više voli to će mu se dati. ¹⁸ Jer velika je

mudrost u Gospoda, on je svemoćan i vidi sve. ¹⁹ Oči Gospodnje počivaju na onima koji ga se boje, Gospod zna svako djelo čovječje. ²⁰ Nije nikad zapovjedio nikomu da bude bezbožnik niti dao dopuštenje za grijeh.

16

¹ Ne želi mnoštva nevrijedne djece i ne raduj se bezbožnim sinovima. ² Ma koliko ih bilo, ne veseli se njima ako nema u njih straha Gospodnjeg. ³ Ne računaj na njihov dug život i ne pouzdaj se u njihovu sudbinu, jer više vrijedi jedan nego tisuću i umrijeti bez djece bolje je nego imati potomke bezbožnike. ⁴ Jer jedan razborit čovjek napući grad, a rod zlikovaca razori ga. ⁵ Mnogo je sličnoga vidjelo oko moje, a još više slušalo uho moje. ⁶ U zboru grešničkom zapalio se oganj i u puku buntovnom raspalio se gnjev. ⁷ Bog nije oprostio divovima u staro doba kad se pobuniše pouzdavši se u svoju moć. ⁸ Nije poštedio sugrađana Lotovih: njih se gnušao zbog oholosti njihove. ⁹ Nije poštedio ni puka prokletoga: oni bijahu iskorijenjeni zbog grijeha svojih. ¹⁰ Ni šest stotina tisuća pješaka, koji propadoše zbog tvrdoće srca svojeg. ¹¹ Pa kad bi postojao i samo jedan tvrdoglavac, bilo bi čudo ako bi ostao bez kazne, jer i milosrđe i gnjev pripadaju Gospodu, koji može u svojoj moći oprostiti i srdžbu iskaliti. ¹² Kao što mu je milosrđe veliko, tako mu je velika i strogost; on ljudima sudi po djelima njihovim. ¹³ Bez kazne mu ne može uteći grešnik s plijenom, niti

je uzalud strpljivost pobožnika. ¹⁴ Širok je put njegove milosti, ali svatko dobiva prema djelima svojim. ¹⁵ # ¹⁶ # ¹⁷ Ne reci: "Sakrit ću se od Boga; tko će misliti na mene gore u visini? Među tolikim mnoštvom neće me prepoznati; što sam ja u neizmjernom stvaranju?" ¹⁸ Gle: nebo i nebesa nad nebesima, bezdan i zemlja, zadrhte kad ih Gospod pohodi. ¹⁹ Gorski vrhunci i temelji zemaljski istodobno se tresu kad na njih pogleda. ²⁰ Ali na sve to tko će misliti? I tko da shvati putove njegove? ²¹ Ima i oluja koje nitko ne vidi, skrivena je većina njegovih djela. ²² "Pravedna djela tko će objaviti? I tko ih očekuje? Jer ugovor je daleko." ²³ Tako misli čovjek kratke pameti, bez razbora, omamljen svojim tlapnjama. ²⁴ Slušaj, sine moj, i steći ćeš spoznaju; upravi svoje srce riječima mojim. ²⁵ Odmjereno ću ti objasniti stegu i pomno izložiti znanje. ²⁶ Bog u početku stvorio djela svoja i dodijelio nakon stvaranja svakomu mjesto. ²⁷ Uredio je djela svoja za sva vremena, od njihovih početaka do njihove daleke budućnosti: niti gladuju, niti se trude, niti ikad napuštaju svoje dužnosti. ²⁸ Nijedno od njih svoga bližnjega ne tlači i nikad ne krši njegove zapovijedi. ²⁹ A poslije Gospod pogleda na zemlju i napuni je svojim dobrima. ³⁰ Pokri joj površje svakojakim životinjama i sve se opet vraća njoj.

17

¹ Gospod stvorio čovjeka od zemlje i opet ga u nju vraća. ² Dao je ljudima točan broj dana i određeno vrijeme, dade im i vlast nad svime

što je na zemlji. ³ Odjenu ih snagom kakva je njegova i stvori ih na sliku svoju. ⁴ Svakom je stvoru udahnuo strah od čovjeka, da bi on gospodario zvijerima i pticama. ⁵ # ⁶ Oblikovao im jezik, oči, uši, i srce im dade da razmišljaju. ⁷ Napuni ih znanjem i razumijevanjem i otkri im dobro i zlo. ⁸ Oči je svoje stavio u srca njihova da im pokaže veličanstvo djela svojih. ⁹ # ¹⁰ Oni će slaviti njegovo sveto ime, pričajući o veličanstvu djela njegovih. ¹¹ Još im umnoži znanje i obdari ih zakonom života. ¹² Učini s njima Savez vječni i pouči ih sudovima svojim. ¹³ Oči su njihove gledale slavu veličanstvenu i uho slušalo slavni njegov glas. ¹⁴ “Čuvajte se svakoga zla”, reče im i odredi im dužnosti prema bližnjemu. ¹⁵ Njihovi su putovi uvijek pred njim, ne mogu se sakriti pred očima njegovim. ¹⁶ # ¹⁷ Svakomu narodu postavi vladara, ali je Izrael baština Gospodnja. ¹⁸ # ¹⁹ Sva su djela njihova pred njim kao sunce, i oči njegove svagda paze na putove njihove. ²⁰ Ne mogu se pred njim sakriti nepravde njihove, pred Gospodom su svi grijesi njihovi. ²¹ # ²² Milostinja čovjekova njemu je kao pečat, i na dobročinstvo pazi kao na zjenicu oka. ²³ Jednoga će se dana dići i platiti im, svakomu će plaća pasti na vlastitu glavu. ²⁴ Samo pokajnicima dopušta povratak i tješi one koji su izgubili nadu. ²⁵ Obrati se Gospodu i okani se grijeha, moli se pred licem njegovim i prestani ga vrijeđati. ²⁶ Vрати se Višnjem i okani se nepravde i jako zamrzi na gnusan čin. ²⁷ Jer tko će hvaliti Svevišnjeg u Podzemlju mjesto živih koji

ga mogu slaviti? ²⁸ Hvala mrtvih mrtva je - kao da ih nema, samo živ i zdrav hvali Gospodina. ²⁹ O kako je veliko milosrđe u Gospoda, praštanje onima koji mu se obraćaju! ³⁰ Ljudi ne mogu sve, jer sin čovjekov nije besmrtan. ³¹ Što je svjetlije od sunca? Pa i ono pomrkne. Tijelo i krv mogu hraniti samo zloću. ³² Gospod nadzire sile na visokim nebesima, a svi su ljudi samo prah i pepeo.

18

¹ Onaj koji živi uvijek stvorio je svemir. ² Jedini je Gospod pravedan! ³ # ⁴ Komu on dade moć da iskaže djela njegova i tko će iscrpsti čudesa njegova? ⁵ Tko može izmjeriti moć veličanstva njegova i tko ispričati dokaze milosti njegovih? ⁶ Niti im se može štogod oduzeti niti dodati, niti se mogu iscrpsti čudesa Gospodnja. ⁷ Kad čovjek završi, tek je započeo, i kad prestane, zbunjen je kao i uvijek. ⁸ Što je čovjek? Ili čemu služi? Što je njegovo dobro, a što njegovo zlo? ⁹ Trajnost života njegova? Sto godina vrlo je dugo. ¹⁰ A prema vječnosti te su godine kao kap morske vode ili zrno pijeska. ¹¹ Zbog toga je Gospod strpljiv s ljudima i obasipa ih svojim milosrđem. ¹² On vidi i zna kako je bijedan njihov kraj i zato je umnožio praštanje svoje. ¹³ Sućut je čovjekova za bližnjega njegova, a sućut je Gospodnja za sve živo: Gospod ih kori, odgaja i poučava te vraća kao pastir stado svoje. ¹⁴ On je milostiv onima koji se stege drže i koji su revni u naredbama njegovim. ¹⁵ Sine, dobročinstva ne

popračuj ukorom niti darove ujedljivim riječima. ¹⁶ Ne ublažava li rosa žegu? Tako je i riječ dragocjenija od milodara. ¹⁷ I mislim, nije li riječ bolja od dara? A oboje se nalazi u čovjeka puna milosti. ¹⁸ Luđak ne daje ništa i grdi, a zavidnikov dar peče oči. ¹⁹ Promisli prije nego prozboriš, traži lijeka prije bolesti. ²⁰ Prosudi samog sebe prije nego sudiš, pa ćeš naći oprosta u čas Božjeg pohoda. ²¹ Ponizi se prije nego se razboliš, i kad si pogriješio, pokaj se. ²² Ne oklijevaj ispuniti zavjet na vrijeme i ne čekaj smrt da bi postupio pravedno. ²³ Pripravi se prije svoga zavjeta i ne budi kao čovjek koji iskušava Gospodina. ²⁴ Misli na srdžbu posljednjih dana i na čas osvetni kad Bog odvrati lice svoje. ²⁵ Misli na glad u vrijeme obilja i na siromaštvo i oskudnost u dane bogatstva. ²⁶ Vrijeme se mijenja od jutra do večeri i sve brzo prolazi pred Gospodinom. ²⁷ Mudrac je oprezan u svemu i u grešnim se danima čuva prijestupa. ²⁸ Svaki koji je razuman prepoznaje mudrost i poštovat će onoga tko je steče. ²⁹ Koji shvaćaju mudre besjede sami postaju mudri i obasipaju kišom prikladnih izreka. ³⁰ Ne idi za svojim strastima, kroti svoje požude. ³¹ Ako zadovoljiš svoju dušu požudom, načinit ćeš od sebe ruglo neprijateljima. ³² Ne upuštaj se u raskošan život, ne miješaj se u takvo društvo. ³³ Nemoj da osiromašiš gosteći se pozajmljenim novcem kad ništa nemaš u tobolcu svojem.

19

¹ Radnik pijanica nikad se neće obogatiti, i tko prezire male stvari, brzo osiromaši. ² Vino i žene izopače razborite ljude, i tko se druži s bludnicama izgubi svaki stid. ³ Bit će plijenom ličinkama i crvima i drznik će izgubiti život svoj. ⁴ Tko se brzo povjerava lakomislen je, a tko griješi sam sebi naudi. ⁵ Tko uživa u zlu bit će kažnjen. ⁶ A tko mrzi brbljanje uklanja od sebe zloću. ⁷ Ne raznosi ono što ti je povjereno i nitko ti neće nauditi. ⁸ Ne povjeravaj ni neprijatelju ni prijatelju; ako ti nije grijeh, ne otkrivaj! ⁹ Jer čuje li tko, čuvat će se tebe i u svoje vrijeme osjetit ćeš njegov prezir. ¹⁰ Ako si čuo štogod, budi kao grob. Ne boj se! Neće te raskinuti. ¹¹ Kad nešto čuje, luđaka spopadaju trudovi kao porodilju u porodu. ¹² Kao strijela zabodena u bedro, takva je riječ u nutrini luđakovoj. ¹³ Ispitaj svoga prijatelja: možda nije ništa učinio, pa ako je štogod učinio, da ne učini više. ¹⁴ Ispitaj svojega susjeda: možda nije ništa rekao, ili ako je rekao, neće ponovo reći. ¹⁵ Ispitaj svojega prijatelja, jer česta je kleveta i ne vjeruj svemu što čuješ. ¹⁶ Čovjeku se štogod omakne, ali bez zle namjere, i tko nije sagriješio jezikom svojim? ¹⁷ Ispitaj susjeda svojeg prije nego što zaprijetiš i poslušaj zakon Svevišnjeg. ¹⁸ # ¹⁹ # ²⁰ Sva je mudrost u strahu Gospodnjem, i u svoj je mudrosti poštivanje Zakona. ²¹ # ²² Ali mudrost nije u spoznaji zloće, i razbora nema u savjetu grešnika. ²³ Postoji umješnost koja je gnusna, i luđak je komu mudrosti nedostaje. ²⁴ Bolje je

biti razborom siromašan ali bogobojazan nego biti bogat razborom a kršiti Zakon. ²⁵ Postoji lukava umješnost u službi nepravde: poslužiti će se i prijevarom u svoju korist. ²⁶ Postoji čovjek koji hodi pognut i tužan, ali je iznutra pun podmuklosti. ²⁷ Takav obara lice i pričinja se gluh, ali će te podmuklo napasti. ²⁸ Ako i propusti grijeh zbog nemoći, čim se pruži prilika, učinit će zlo. ²⁹ Čovjek se poznaje po liku svojem, umnik se prepoznaje po licu. ³⁰ Odijelo čovjekovo govori što on čini, a korak njegov otkriva kakav je.

20

¹ Ima prijekor koji nije zgodan, i ima tko prešuti, i taj je razuman. ² Ali bolje je koriti nego se gnjeviti, ³ i tko priznaje uklanja se poniženju. ⁴ Kao uskopljenik koji hoće razdjevičiti djevicu, takav je onaj tko hoće pravdu provesti nasiljem. ⁵ Ima tko šuti, pa se smatra mudrim, a drugoga mrze zbog brbljanja. ⁶ Ima tko šuti jer ne zna odgovoriti; drugi šuti jer čeka pravi čas. ⁷ Mudar čovjek šuti do zgodnog časa, a luđak i brbljavac propuštaju zgodu. ⁸ Tko odviše govori postaje odvratn, a tko je odviše slobodan postaje mrzak. ⁹ Netko u nesreći nalazi sreću, a gdje koji dobitak postaje gubitak. ¹⁰ Ima dar koji ti ništa ne koristi i dar koji se dvostruko isplaćuje. ¹¹ Ima slave koja vodi poniženju, a ima ljudi koji iz poniženja podignu glavu. ¹² Netko kupi mnogo za malo novaca, a ipak plati sedmerostruko. ¹³ Mudrac stekne naklonost svojim riječima, dok luđaci

prosipaju laske uzalud. ¹⁴ Bezumnikov dar ništa ti ne koristi, jer njegove oči traže sedmerostruk uzvrat; ¹⁵ on malo daje, a mnogo predbacuje, i kazuje na sva usta kao razglasitelj; danas daje u zajam, a sutra traži natrag: mrzak je takav čovjek. ¹⁶ Luđak veli: “Nemam prijatelja i ne primam zahvalnosti za svoja dobročinstva. ¹⁷ Zlobna su jezika svi koji jedu moj kruh.” Koliko puta i koliki izruguju takvoga! ¹⁸ Bolje je pokliznuti se na cesti nego na jeziku: tako opakima propast iznenada dolazi. ¹⁹ Čovjek neugodan - neumjesna je priča razvučena na ustima neodgojenih. ²⁰ Mudra izreka ne vrijedi u ustima luda čovjeka, jer je ne kazuje u pravo vrijeme. ²¹ Gdjekoga siromaštvo čuva od grijeha: njegova spokoja ne remeti grižnja savjesti. ²² Mnogi sebi uništi život zbog lažna stida i upropasti se zbog luđakova mnijenja. ²³ Netko zbog stida obeća štogod prijatelju i učini ga bez potrebe neprijateljem. ²⁴ Gnusna je ljaga na čovjeku laž i uvijek je u ustima ljudi neukih. ²⁵ Bolji je i tat nego onaj tko uvijek laže, a oba će baštiniti propast. ²⁶ Laganje je sramotan običaj, i sramota lažljivčeva ostaje vječno s njim. ²⁷ Mudar čovjek stječe ugled, i umnik je mio velikašima. ²⁸ Tko obrađuje zemlju žanje obilnu žetvu, i tko znade ugoditi velikašima prašta mu se nepravda. ²⁹ Darovi i pokloni zasljepljuju oči mudracima i kao brnjica na ustima zaustavljaju ukore. ³⁰ Skrivena mudrost i neotkriveno blago, kakva korist od toga oboga? ³¹ Bolji je čovjek koji krije ludost svoju nego čovjek koji krije svoju

mudrost.

21

¹ Sine moj, ako si griješio, nemoj više; a za prijašnje grijehe moli oprostjenje. ² Bježi od grijeha kao od zmije, jer ako se primakneš, ujest će te. Kao u lava zubi su njegovi: ljudima život oduzimaju. ³ Svako je bezakonje kao dvosjekli mač koji nanosi rane neizlječive. ⁴ Okrutnost i nasilje pustoše dvorce, a tako se ruše i kuće oholica. ⁵ Molitva iz usta siromaha ide pravo u uši Božje i presuda će brzo stići. ⁶ Tko mrzi ukor ide stopama grešničkim, a tko se boji Gospoda obratit će se u srcu svojem. ⁷ Jezičavac se poznaje nadaleko, ali uman čovjek predviđa njegov pad. ⁸ Tko sebi gradi kuću tuđim blagom, kao da skuplja kamenje za vlastiti grob. ⁹ Zbor je bezakonički kao hrpa kućina: završit će u ognju plamenom. ¹⁰ Put je grešnički dobro popločen, ali se završava u ponoru Podzemlja. ¹¹ Tko čuva Zakon, gospodar je svojim strastima, i savršenstvo straha Gospodnjeg mudrost je. ¹² Ne stječe pouku tko nije nadaren, ali gdje kad nadarenost umnaža gorčinu čovjekovu. ¹³ Spoznaja mudračeva prelijeva se kao poplava, a savjet mu je kao vrelo živo. ¹⁴ Srce je bezumnikovo kao vrč razbijen koji ne drži nikakve spoznaje. ¹⁵ Kad uman čovjek čuje mudru riječ, pohvali je i drugu doda; a čuje li je bezumnik, ruga joj se i baca je iza svojih leđa. ¹⁶ Pripovijedanje je bezumnikovo kao teret na putu, a milina je slušati razborita čovjeka. ¹⁷ Riječ se razumna čovjeka traži u zboru i o riječima se njegovim razmišlja u srcu.

¹⁸ Kao kuća u ruševinama, takva je mudrost luđaka, i znanje je nerazumnog kao besmislica. ¹⁹ Stega je bezumniku kao negve na nogama i kao okovi na njegovoj desnici. ²⁰ Luđak se smije punim grlom, a uman se čovjek tiho osmijehne. ²¹ Stega je razumnu čovjeku kao ures zlatni i kao narukvica njegovoj desnici. ²² Bezumnikova noga žuri se u kuću, a iskusan čovjek stidljivo prilazi. ²³ Bezumnik kroz vrata viri u kuću, a odgojen čovjek čeka vani. ²⁴ Znak je lošeg odgoja prisluškivati na vratima, i razborit se čovjek toga srami. ²⁵ Usne brbljavaca ponavljaju tuđe riječi, a riječi mudrih pomno su odmjerene. ²⁶ Luđacima je srce u ustima, a mudracima su usta u srcu. ²⁷ Kad bezbožnik proklinje neprijatelja, onda proklinje samog sebe. ²⁸ Klevetnik kalja samog sebe i mrzak je u susjedstvu.

22

¹ Lijenčina je sličan uprljanu kamenu: svatko zviždi zbog gnusobe njegove. ² Lijenčina je sličan hrpi balege: tko ga dirne otresa ruku. ³ Sramota je ocu loše odgojen sin, a ako je kći, na štetu mu je. ⁴ Razumna kći blago je mužu svojem, a besramnica je na tugu svojem roditelju. ⁵ Bestidna kći sramoti i oca i muža, pa je obojica preziru. ⁶ Neprikladan je prigovor kao gozba na dan žalosti, ali šiba i ukor uvijek su mudrost. ⁷ # ⁸ # ⁹ Tko poučava luđaka pokušava zalijepiti krhotine i budi spavača iz sna dubokog. ¹⁰ Objašnjavati luđaku isto je kao i bunovnu čovjeku, jer će na koncu zapitati:

“Što je?” ¹¹ Za mrtvim plači, jer mu se ugasila svjetlost; i za luđakom plači, jer mu se ugasio razum. Manje za mrtvim plači, jer je počinuo, a luđakov je život gori od smrti. ¹² Žalost za mrtvim traje sedam dana, a za luđakom i bezbožnikom sve dane života njihova. ¹³ Ne govori mnogo s bezumnikom i ne druži se s nerazumnikom: čuvaj ga se, da ti ne dosadi i da se ne ukaljaš dodirrom njegovim. Kloni ga se, da nađeš mir i da ti ne dojadi ludost njegova. ¹⁴ Što je teže od olova? I kako se zove ako ne: luđak? ¹⁵ Lakše je nositi i pijesak i sol i komad željeza nego snositi čovjeka nerazumna. ¹⁶ Kao što se greda ugalvljena u zdanje ne remeti potresom, tako se ni srce utvrđeno zrelim promišljanjem ne plaši u času pogibelji. ¹⁷ Srce učvršćeno umnim razmišljanjem jest kao ures od žbuke na uglačanu zidu. ¹⁸ Kao što kamenčići na visoku zidu ne mogu odoljeti vjetru, tako ni srce zaplašeno luđačkim tlapnjama ne odolijeva nikakvu strahu. ¹⁹ Tko oko udari suze izazove, a tko srce dirne izaziva osjećaje. ²⁰ Tko se baca kamenom na ptice rastjera ih, a tko prijatelja grdi raskida prijateljstvo. ²¹ Ako trgneš i mač na prijatelja, ne gubi nade jer on se može vratiti. ²² I ako otvoriš usta protiv prijatelja, ne boj se jer moguća je pomirba. Samo u slučaju pogrde, oholosti, otkrivanja tajne i udaraca iz potaje odbjegne svaki prijatelj. ²³ Budi vjeran bližnjemu svojem kad je siromašan, tako da mu budeš i u kasnijoj sreći dionik; ostaj mu vjeran u vrijeme nevolje, da s njime zajedno dijeliš

baštinu. ²⁴ Prije vatre diže se iz peći vatra i dim, tako i prije krvoprolića izbija svađa. ²⁵ Ne stidim se uzeti u zaštitu prijatelja i pred njim se ne krijem. ²⁶ Ako li me od njega zadesi zlo, svatko koji čuje čuvat će se od njega. ²⁷ Oj, tko će postaviti stražu ustima mojim i na usne moje pečat razboritosti, da nikad zbog njih u zlo ne zapadnem, da me jezik moj ne uništi?

23

¹ Gospodine, Oče i vladaru života moga, ne prepusti me čudi njihovoj, ne dopusti da propadnem zbog njih. ² Tko će biti bič mislima mojim i stega mudrosti srcu mojem, nemilosrdan prestupcima mojim i nepopustljiv grijesima mojim, ³ da ne uzobiluju pogreške moje i ne namože se moji grijesi; da ne padnem naočigled protivnika svojih i da neprijatelj moj ne likuje nada mnom? ⁴ Gospode, Oče i Bože života moga, ne daj mi oči ohole, ⁵ odvрати požudu od mene, ⁶ ne daj da podlegnem nasladi i pohoti, ne prepusti me besramnim željama. ⁷ Čujte, djeco, pouku za usta: tko se nje drži neće zalutati. ⁸ Grešnik pada u zamku zbog vlastitih usana, o njih se spotiče i svadljivac i oholica. ⁹ Ne privikavaj usta svoja na prisege i ne navikavaj se izgovarati ime Svetoga. ¹⁰ Jer kao što rob pod neprestanim nadzorom ne ostaje bez modrica, tako i tko uvijek priseže i zaziva ime Božje neće izmaći grijehu. ¹¹ Čovjek koji mnogo priseže pun je zloće i bič ne odstupa od kuće njegove. Ako pogriješi, grijeh mu njegov ostaje; a ako

se na to ne obazire, griješi dvostruko. Ako se prisegne krivo, neće mu se oprostiti i kuća će mu biti puna nevolje. ¹² Postoji govor koji zaslužuje smrt, i ne bilo ga u baštini Jakovljevoj! Sve to nek' je daleko od ljudi pobožnih, da se ne valjaju u grijesima. ¹³ Ne privikavaj usta gnusnoj neuljudnosti jer se u njoj nalazi riječ grijeha. ¹⁴ Kad si među velikašima, sjeti se oca i majke svoje, da se ne zaboraviš pred njima, i da se ne ponašaš kao luđak i ne zažališ što si se rodio i ne prokuneš i dan svojeg rođenja. ¹⁵ Tko se naviknuo na sramotne riječi neće se popraviti svega vijeka svoga. ¹⁶ Dvije vrste ljudi umnažaju grijehe, a treća navlači na se srdžbu: ¹⁷ žarka strast što kao oganj žeže ne stišava se dok se ne ugasi; čovjek pohotan na vlastito tijelo: on ne prestaje dok ga vatra ne sažeže. Bludniku je svaka hrana slatka i on se ne smiruje sve do smrti. ¹⁸ Čovjek koji čini preljub na postelji svojoj i govori u sebi: "Tko me vidi? Tama je oko mene i zidovi me kriju, nitko me ne vidi, čemu se bojati? Grijeha se mojih neće sjetiti Svevišnji!" - ¹⁹ takav se boji samo ljudskih očiju, a ne shvaća kako su oči Gospodnje deset tisuća puta od sunca svjetlije i paze na sve putove ljudske i motre i najskrivenije zakutke. ²⁰ Njemu je sve to poznato bilo prije nego je stvoreno, a tako i sada kada je sve dovršeno. ²¹ Takva će čovjeka na ulicama grada stići kazna, uhvatit će ga gdje i ne sluti. ²² Tako je i ženi koja je nevjerna mužu svomemu i rađa mu baštinika s tuđincem. ²³ Jer je, prvo, prezrela Zakon Svevišnjega, i drugo: ogriješila

se o muža svog, i treće: preljubom se ukaljala i začela djecu s tuđim mužem. ²⁴ Takva će biti izvedena pred zbor narodni i djecu će joj pregledati. ²⁵ Djeca joj ne će pustiti korijenja niti će joj grane ploda donijeti. ²⁶ Ostavit će proklet spomen o sebi, i njezina se sramota neće nikad izbrisati. ²⁷ I priznat će svi oni koji ostanu iza nje da nema ništa bolje od straha Gospodnjeg, nema ništa slađe no vršiti zapovijedi Gospodnje.

24

¹ Mudrost se sama slavi i sred puka svog se hvali. ² Usta svoja otvara u zboru Svevišnjeg i pred njegovom se moći proslavlja: ³ “Izađoh iz usta Svevišnjeg i pokrih zemlju kao magla. ⁴ Na visinama nebeskim razapeh šator svoj i prijestol moj bi stup od oblaka. ⁵ Obiđoh sama krug nebeski i prošetah se dubinama bezdana. ⁶ U vlasti su mojoj valovi morski, i sva zemlja, i svi narodi i puci. ⁷ Među svima njima tražila sam počinka i na čijoj baštini da se nastanim. ⁸ Tada mi zapovjedi Stvoritelj sviju stvari i koji me stvori, odredi mjesto za šator moj i reče: 'Nastani se u Jakovu i uđi u baštinu Izraelu.' ⁹ Prije vjekova, odiskona, on me stvorio i neću prestati dovijeka. ¹⁰ Pred njim sam služila u Svetom šatoru i potom se nastanila na Sionu. ¹¹ Dao mi je tako spokoj u milome gradu i vlast mi je u Jeruzalemu. ¹² Tako se ukorijenih u slavnom narodu, na dijelu Gospodnjem, u baštini njegovoj. ¹³ Uzrastoh kao cedar na Libanu i kao čempres na gori Hermonu. ¹⁴ Uzrastoh kao

palma u Engadu i kao ružičnjaci u Jerihonu. Kao divna maslina u dolini, uzrastoh kao maki nad vodama. ¹⁵ Rasuh miomiris svoj kao cimet i drvo bagremovo i zamirisah mirisom kao smirna izabrana, kao galban, oniks i stakte i kao vonj tamjanov u Šatoru. ¹⁶ Raširih grane svoje kao terebinta, i grane su moje divne i ljupke. ¹⁷ Propupah kao trs mladica ljupkim, i cvjetovi su moji porod slave i bogatstva. ¹⁸ # ¹⁹ Dođite k meni svi koji me žudite i nasitite se plodovima mojim. ²⁰ Jer je spomen na mene slađi od meda i baština moja od mednoga saća. ²¹ Koji me jedu još više su me gladni, i koji me piju još više za mnom žedaju. ²² Tko mene sluša taj se ne stidi, i tko sa mnom radi taj ne griješi.” ²³ Sve je ovo Knjiga saveza Boga Svevišnjeg, Zakon koji nam je Mojsije odredio kao baštinu zajednicama Jakovljevim. ²⁴ # ²⁵ On je mudrosti pun kao vode Fišona i kao Tigris u dane proljetne; ²⁶ on buja razborom kao Eufrat i kao Jordan u vrijeme žetveno: ²⁷ obiluje stegom kao Nil vodom i kao Gihon u vrijeme berbe. ²⁸ Prvi ga čovjek nije do dna spoznao niti će ga posljednji istražiti. ²⁹ Jer su misli njegove šire od mora i namisli dublje od bezdana. ³⁰ A ja sam kao jarak prekopan od rijeke i kao vodotok doveden u perivoj. ³¹ I rekoh: “Natopit ću vrt svoj i navodnit ću cvijetnjake svoje”. I gle, od jarka mojeg rijeka postade, a od rijeke more mi nastade. ³² Učinit ću da kao zora zasja nauk moj, i svjetlost ću njegovu razaslati nadaleko. ³³ Izlit ću nauku poput proroštva, ostaviti je pokoljenjima

budućim. ³⁴ Vidite: ne trudih se samo za sebe nego za sve koji je traže.

25

¹ Troje mi je drago, a milo je i Gospodu i ljudima: sloga među braćom, prijateljstvo među susjedima, muž i žena koji se vole. ² A tri vrste ljudi mrzi duša moja i veoma mi je oduran život njihov: ohol siromah i lažljiv bogataš i razbludan starac koji nema razbora. ³ Ako za mladosti nisi ništa sabirao, kako ćeš išta naći u starosti? ⁴ Kako lijepo pristaje sijedoj kosi zdrava rasudba i starcima savjet znalački! ⁵ O, kako je lijepa mudrost u staraca i promišljen savjet odličnika! ⁶ Veliko je iskustvo kruna starcima, i strah je Gospodnji istinska slava njihova. ⁷ Devetero smatra srce moje blaženim, a deseto mi je sad na jeziku: čovjek koji se djeci svojoj raduje i koji doživi pad neprijatelja svojih. ⁸ Blago mužu koji živi sa ženom razumnom i koji ne ore s volom i magarcem, i koji nije pogriješio jezikom svojim, i koji ne služi od sebe nevrednijemu. ⁹ Blago onomu koji je stekao razboritost i koji pripovijeda ušima pozornim. ¹⁰ A kako je velik onaj koji je našao mudrost, ali nitko ne nadmašuje onoga koji se boji Gospoda. ¹¹ Strah je Gospodnji iznad svega; i tko ga ima, s kime se može usporediti? ¹² # ¹³ Svaka rana, samo ne rana srca! I svaka opaćina, samo ne opaćina ženina! ¹⁴ Svaka nesreća, samo ne nesreća od mrzitelja! I svaka osveta, samo ne osveta neprijateljska! ¹⁵ Nema otrova nad otrovom zmijskim niti mržnje od mržnje neprijateljske. ¹⁶ Volim

više živjeti s lavom i sa zmajem nego živjeti sa ženom opakom. ¹⁷ Pakost ženi nagrđuje lik i mračí joj lice kao u medvjeda. ¹⁸ Kad među susjedima sjedi joj muž, on i nehotice gorko uzdiše. ¹⁹ Malena je svaka zloća prema zloći ženskoj: neka je snađe kob grešnička! ²⁰ Kakav je pješćani brijeg nogama staračkim, takva je jezičava žena mirnu mužu. ²¹ Ne daj se zavesti ljepotom ženskom i ne žudi za ženom. ²² Velik je jad, sramota i ruglo kad žena uzdržava muža svog. ²³ Srce poniženo, lice pomračeno i rana u srcu - to je žena opaka. Ruke lomne i klecava koljena, takva je žena koja ne usrećuje muža svoga. ²⁴ Od žene je grijeh počeo i zbog nje svi umiremo. ²⁵ Ne daj vodi pukotine niti zloj ženi slobode jezika. ²⁶ Ako ne čini kao što joj pokažeš, otpusti je od sebe.

26

¹ Blago mužu žene čestite jer je dvostruk broj dana njegovih. ² Čestita žena radost je mužu svojem, on će godine svojeg života proživjeti u miru. ³ Izvrsna žena odabran je dio, dar onomu koji se boji Gospodina. ⁴ Bio bogat ili siromah, srce mu je veselo i lice vedro u svako doba. ⁵ Troga se plaši srce moje a od četvrtog užasava: od klevete u gradu, od zbora svjetine i od lažne optužbe, jer je sve to gore od smrti; ⁶ ali je tuga i jad žena ljubomorna na ženu i bič jezika koji sve jednako udara. ⁷ Nepodesan je jaram žena opaka, i svladati nju isto je kao uhvatiti štipavca. ⁸ Žena pijana zaziva srdžbu golemu, jer sramota

je njezina neizbrisiva. ⁹ Ženina je bludnost u njezinu drsku pogledu i poznaje se po njezinim trepavicama. ¹⁰ Pod ostrim nadzorom drži kćer drzovitu, da ne zlorabi prvu priliku. ¹¹ Budno pazi na oko bestidno, da se ne začudiš kad se o tebe ogriješi. ¹² Kao žedan putnik, ona otvara usta i pije svaku vodu na koju naiđe i spušta se pred svakim kolcem i svakoj strijeli otvara tulac. ¹³ Mila je žena radost mužu svom, i znanje mu njezino kosti ojačava. ¹⁴ Dar je Gospodnji žena šutljiva, i nema cijene duši dobro odgojenoj. ¹⁵ A milina je na milinu žena stidljiva, i nema cijene dostojne duše uzdržljive. ¹⁶ Kao što sunce blista na planinama Gospodnjim, tako i ljepota vrsne žene u urednosti kuće njezine. ¹⁷ Kao svijeća što svijetli na svetom svijećnjaku, tako je krasno lice na skladnu tijelu. ¹⁸ Kao stupovi zlatni na podnožju srebrnu, tako su lijepe noge na čvrstim petama. ¹⁹ # ²⁰ # ²¹ # ²² # ²³ # ²⁴ # ²⁵ # ²⁶ # ²⁷ # ²⁸ Dvoje rastužuje srce moje, a zbog trećeg gnjev me hvata: kad ratnik stÓarÄi u bijedi, kad se preziru ljudi umni, kad se netko od pravednosti vraća grijehu - za takvog je Gospod mač spremio. ²⁹ Trgovac teško odolijeva napasti, i prodavač nije bez grijeha.

27

¹ Radi probitka mnogi griješe, i tko traži bogatstvo biva nemilosrdan. ² Kolac se zabija između dva kamena, a grijeh se utiskuje između kupnje i prodaje. ³ Tko se čvrsto ne drži straha Gospodnjeg kuća će mu brzo propasti. ⁴ Kad se sito

trese, mekinje ostaju: tako i nedostaci čovjekovi izbijaju u govoru njegovu. ⁵ Lončareve posude peć iskušava, a čovjeka njegov govor. ⁶ Obradu voćke očituje njezin plod: tako i riječi čovjekove otkrivaju njegove osjećaje. ⁷ Nikoga ne hvali prije no što progovori, jer govor je kušnja ljudi. ⁸ Ako težiš pravdi, naći ćeš je i obući ćeš je kao svećanu odoru. ⁹ Ptice se jate sa sebi sličnima, i pravica se svraća onima koji je vrše. ¹⁰ Lav vreba svoju lovinu, tako i grijeh one koji čine nepravdu. ¹¹ Govor je pobožna čovjeka uvijek pun mudrosti, a luđak se mijenja poput mjeseca. ¹² Kad si među bezumnicima, pazi na vrijeme, a s ljudima mudrim boravi bez straha. ¹³ Sablažnjiv je govor luđački i smijeh je njihov grešna razuzdanost. ¹⁴ Govor s mnogim zakletvama podiže čovjeku vlasi, i kad se takvi svađaju, začepiti je uši. ¹⁵ Svađa oholih ljudi završava se krvlju, i mučno se slušaju grdnje njihove. ¹⁶ Tko otkriva tajne gubi povjerenje i neće više naći prijatelja po srcu svojem. ¹⁷ Ljubi prijatelja i budi mu vjeran, ali ako si izdao njegove tajne, ne idi više za njim. ¹⁸ Jer kao što čovjek uništava svojeg neprijatelja, tako si ti uništio prijateljstvo svojega bližnjeg. ¹⁹ Ili kao što si ispustio pticu iz šake, tako si ispustio prijatelja svoga i nećeš ga uhvatiti više. ²⁰ Ne trči za njim jer je daleko odmakao i utekao poput gazele iz zamke. ²¹ Jer se rana može povezati i pogrda oprostiti, ali za onoga tko je izdao tajnu nema nade. ²² Tko žmirka očima kuje zlo, i nitko ga od toga ne može odvratiti. ²³ Pred tobom

je medenih usta i divi se tvojim riječima, ali iza tvojih leđa mijenja svoj jezik i u sablazan izvrće tvoje riječi. ²⁴ Mnogo što mrzim, ali ništa kao takva čovjeka, a i Gospod ga mrzi. ²⁵ Tko baca kamen uvis, na glavu mu pada; podmukao udarac protuudarcem rađa. ²⁶ Tko jamu kopa, u nju pada, i tko zamku namješta, u nju se hvata. ²⁷ Tko čini zlo, zlo mu se vraća, iako on ne zna odakle dolazi. ²⁸ Ruglo i sramota oholici, i osveta na nj vreba kao lav. ²⁹ U zamku se hvataju koji se raduju padu pobožnika, i bol će ih izjesti prije smrti njihove. ³⁰ Mržnja i srdžba jednako su gnusne, i grešan ih čovjek obje u sebi nosi.

28

¹ Tko se osvećuje, njemu se Gospod osvećuje i dobro pazi na grijehе njegove. ² Oprosti nepravdu svojemu bližnjemu, pa kad budeš molio, grijesi će se tvoji oprostiti. ³ Ako čovjek goji mržnju na drugoga, kako može od Gospoda tražiti ozdravljenje? ⁴ Kad s čovjekom sličnim sebi nema milosrđa, kako može moliti se za svoje grijehе? ⁵ On, koji je samo od mesa, goji osvetljivost, pa tko će mu oprostiti grijehе? ⁶ Misli na konac svoj i prestani s mržnjom; sjeti se raspadanja i smrti, i vrši zapovijedi. ⁷ Misli na zapovijedi i ne mrzi na bližnjega i na Zavjet Svevišnjega, pa oprosti krivicu. ⁸ Kloni se svađe, pa ćeš manje grijesiti; strastven čovjek raspaljuje svađu. ⁹ Grešnik sije razdor među prijateljima i među mirne ljude baca klevetu. ¹⁰ Oganj se raspaljuje prema gorivu kojim se hrani, a svađa se širi prema silini svojoj; gnjev čovjekov ovisi o

snazi njegovoj i jarost mu raste prema bogatstvu njegovu. ¹¹ Nagla svađa raspaljuje vatru, nagla prepirka vodi u krvoprolice. ¹² Pušeš li u iskru, ona se rasplamsa, pljuneš li na nju, ona se ugasi: oboje izlazi iz usta tvojih. ¹³ Proklet bio došaptavač i klevetnik, jer uništiše mnoge koji su živjeli u miru. ¹⁴ Treći je jezik potresao mnoge i prognao ih od naroda do naroda; razorio je tvrde gradove i porušio kuće kneževske. ¹⁵ Treći je jezik izagnao žene čestite i lišio ih plodova trudbe njihove. ¹⁶ Tko ga sluša taj nema počinka niti će imati boravišta mirna. ¹⁷ Udarac bičem ostavlja masnicu, udarac jezikom lomi kosti. ¹⁸ Mnogi su pali od mača, ali ne toliki kao od jezika. ¹⁹ Blago čovjeku koji se od njega zaštitio i nije iskusio srdžbu njegovu, koji nije nosio jarma njegova niti je bio svezan lancima njegovim. ²⁰ Jer jaram je njegov jaram gvozdeni i lanci su njegovi lanci mjedeni. ²¹ Strašna je smrt koju donosi, i bolje je Podzemlje od nje. ²² Ali nema vlasti nad pobožnicima, njih ne prži plamen njegov. ²³ Njegove su žrtve oni koji ostavljaju Gospoda, u njima on plamti i ne gasi se, on će nasrnuti na njih kao lav i raznijeti ih kao pantera. ²⁴ Gle, trnjem ogradi svoj posjed, zaključaj dobro svoje srebro i zlato: ²⁵ tako i riječima svojim načini mjerila i utege i ustima svojim vrata s prijevornicom. ²⁶ Pazi da ne posrneš zbog jezika svojeg i ne postaneš plijenom onomu koji te vreba.

29

¹ Milosrđe čini tko uzajmljuje svojem

bližnjemu; i tko mu pomaže vrši zapovijedi.
² Uzajmljui bližnjemu kad je u potrebi i opet vraćaj bližnjemu u pravo vrijeme. ³ Čvrsto drži svoju riječ i budi mu vjeran, pa ćeš u svako vrijeme dobiti što ti treba. ⁴ Mnogi smatraju zajam dobitkom i zadaju jad onima koji su im pomogli. ⁵ Dok ne dobije, ruku mu ljubi i ponizno zbori o bogatstvu bližnjega, ali na dan naplate on odgađa rok, udara u jadicovke i krivnju baca na zla vremena. ⁶ Mogne li, vrati jedva polovicu, a i to valja smatrati dobitkom. Ne plati li, valja oteti od njegova - i eto neprijatelja bez potrebe: vraća on kletvama i svađama, umjesto čašću uzvraća prezirom. ⁷ Mnogi se stoga, ne zbog zloće, ustežu davati zajam: boje se da ne budu nezasluženo opljačkani. ⁸ Ali sa siromahom budi velikodušan i ne pusti ga da čeka na tvoj milodar. ⁹ Zbog Božje zapovijedi pomози siromahu; ako je potrebit, ne pusti ga praznih ruku. ¹⁰ Radije izgubi novce na brata ili prijatelja nego da ti propadaju hrđajući pod kamenom. ¹¹ Uloži blago svoje po zapovijedima Svevišnjega, i bit će ti probitačnije nego samo zlato. ¹² Uloži milostinju u svoje riznice, i ona će te izbaviti od svake nevolje: ¹³ bolje će se boriti za te pred neprijateljem negoli čvrsti štit i teško koplje. ¹⁴ Dobar čovjek jamči za bližnjega svoga, a tko je izgubio osjećaj stida, ostavlja ga na cjedilu. ¹⁵ Ne zaboravljaj jamcu uslugu njegovu, jer je dušu svoju dao za tebe. ¹⁶ Grešnik se ne brine za dobra jamčeva, i nezahvalnik zaboravlja svojeg izbavitelja. ¹⁷ Jamčenje je upropastilo

mnoge sretne ljude i razbacalo ih kao morske valove. ¹⁸ Istjeralo je iz doma ljude bogate, koji onda lutaju među tuđim pucima. ¹⁹ Grešnik koji se upušta u jamčenje radi laka dobitka - potpada pod sud. ²⁰ Pomozi bližnjemu koliko god možeš, ali pazi da se i sam ne upropastiš. ²¹ Prve su životne potrebe voda, kruh, odijelo i kuća, da se sram pokrije. ²² Bolje je živjeti siromaški pod krovom od dasaka nego se gostiti gospodski u tuđoj kući. ²³ Budi zadovoljan imao malo ili mnogo, pa nećeš slušati ukore ukućana. ²⁴ Težak je život ići od kuće do kuće, i gdje god se zaustaviš, ne smiješ usta otvoriti; ²⁵ tuđinac si i poznaj okus poniženja, a osobito zvuk gorkih riječi: ²⁶ "Hajde, tuđinče, postavi stol, i ako imaš što, daj mi jesti." ²⁷ "Odlazi, tuđinče, ustupi mjesto časnijemu, dolazi mi brat i treba mi kuća." ²⁸ Teško je umnu čovjeku kad mu predbace gostoprimstvo i pogrde ga kao vjeroznika.

30

¹ Tko ljubi sina svog, često ga bije šibom, da se na koncu u njemu obrađuje. ² Tko valjano odgaja svog sina, imat će od njega koristi i ponosit će se njime među znancima svojim. ³ Tko pouči sina svoga, čini zavidnim neprijatelja svoga i raduje se pred prijateljima svojim. ⁴ Pa i umre li otac, kao da i nije umro, jer ostavlja sina sebi slična. ⁵ Za svojeg se života radovao gledajući ga i na samrti se svojoj ne žalosti. ⁶ Jer za neprijatelje ostavlja osvetnika, a prijateljima sina koji će

im znati milost uzvraćati. ⁷ Tko miluje sina svoga, zavijati će mu rane i na svaki će mu se njegov jauk potresati srce. ⁸ Neukroćen konj postaje čudljiv, a zapušten sin postaje tvrdoglav. ⁹ Razmazi dijete svoje, pa će te zaprepastiti; igra se s njim, pa će te u tugu zaviti. ¹⁰ Ne smij se njim ako ne želiš plakati s njim i na koncu škrgutati zubima. ¹¹ Ne daj mu slobode u mladosti i ne praštaj mu pogrešaka njegovih. ¹² Savij mu šiju dok je mlad i nagnječi mu rebra dok je malen, da ti ne bude buntovan i neposlušan i ne ožalosti te duboko. ¹³ Odgoji sina svojega i dotjeruj ga, da ti ne bi trpio zbog njegove drskosti. ¹⁴ Bolji je siromah tijelom zdrav i čio nego bogataš bolesna tijela. ¹⁵ Više valja zdravlje i snaga nego sve zlato svijeta i krepko tijelo više od golema posjeda. ¹⁶ Nema blaga nad zdravljem tjelesnim niti sreće nad sretnim srcem. ¹⁷ Bolja je smrt nego gorak život i počinak vječni nego trajna bolest. ¹⁸ Dobre su jestvine pred ustima zatvorenim kao jelo žrtveno na grob položeno. ¹⁹ Čemu žrtve idolu, kad ne može ni jesti niti pomirisati? Tako i onaj koga Gospod progoni: ²⁰ samo gleda i uzdiše, kao uškopljenik koji grli djevicu i uzdiše. ²¹ Ne prepuštaj se žalosti i ne kinji se mračnim mislima. ²² Veselje srca život je čovjeku, i radost mu produljuje dane životne. ²³ Prevari svoje brige i utješi srce svoje, otjeraj od sebe žalost: jer je žalost pogubila mnoge, od nje nema koristi nikomu. ²⁴ Zavist i srdžba skraćuju dane, i briga donosi starost prije vremena. ²⁵ Izdašnu srcu jelo je u slast: i koristi

mu ono što pojede.

31

¹ Briga za bogatstvo izjeda tijelo, i skrb za njim odgoni san. ² Dnevne se brige u san uvlače, i teška bolest ne da spavati. ³ Bogataš se muči da skupi imetak, a kad se odmara, uživa u raskoši; ⁴ siromah se muči, jer nema od čega živjeti, a kad se odmara, zapada u bijedu. ⁵ Tko ljubi zlato - ne ostaje bez grijeha, i tko za novcem trči - zbog njega će zalutati. ⁶ Mnogi postadoše žrtve zlata, propast im bijaše neminovna. ⁷ Jer ono je zamka onima koji mu žrtvuju, i svaki se nerazumni lako u nju hvata. ⁸ Blago bogatašu koji se našao bez krivnje i koji nije trčao za zlatom! ⁹ Tko je taj, da mu čestitamo, jer je izvršio čudesna djela u svom narodu? ¹⁰ Tko je tu kušnju prošao i savršen ostao, neka mu je na čast! Tko je mogao zgriješiti, a nije zgriješio, i zlo učiniti, a nije učinio? ¹¹ Njegova će dobra biti trajna, i zajednica će slaviti dobrotu njegovu. ¹² Ako si sjeo za obilan stol, ne otvaraj nad njim ždrijela svoga i ne reci: "Ima dosta na njemu!" ¹³ Sjeti se: oko pohlepno veliko je zlo. Je li stvoreno išta gore od takva oka? Zato ono suze roni za sve što vidi. ¹⁴ Kamo drugi gleda, ti ne pružaj ruke, da se s njim ne sukobiš u zdjeli. ¹⁵ Prosudi potrebe susjedove po svojima i budi obazriv u svemu. ¹⁶ Pristojno jedi što ti je ponuđeno i ne budi pohlepan da te ne omrznu. ¹⁷ Zbog pristojnosti prestani prvi i ne budi nezasitan, da ne sablazniš. ¹⁸ Ako i u veliku društvu sjediš, ne pružaj ruke prije

ostalnih. ¹⁹ Malo je dosta čovjeku dobro odgojenu i on se ne muči na postelji svojoj. ²⁰ Umjeren obrok - dobar san, i čovjek rano ustaje, pun svježine. A besanicu, bljuvanje i srdobolju mora pretrpjeti proždrljivac. ²¹ Ako si morao previše pojesti, ustani i izbljuj, i bit će ti lakše. ²² Slušaj, sine moj, i ne preziri me, na kraju ćeš shvatiti moje riječi. U svim djelima svojim budi umjeren i neće te snaći nikakva bolest. ²³ Dobra ugosnika hvale usne i trajno je svjedočanstvo darežljivosti njegove. ²⁴ Na loša se ugosnika javno mrmlja i uporan je glas o škrtosti njegovoj. ²⁵ U vinu se nemoj junačiti, jer je mnoge oborilo vino. ²⁶ Kao što se u peći kuša ocjel, tako i u vinu srca svadljivih hvalisavaca. ²⁷ Vino je život čovjeku ako ga pije umjereno. Kakav je život bez vina, kad je stvoreno za veselje ljudima! ²⁸ Radost srcu i veselje duši, takvo je vino koje se pije u pravo vrijeme i u pravoj količini. ²⁹ Gorčina duše spopada čovjeka koji je vina previše popio, u strasti i u gnjevu. ³⁰ Pijanstvo u bezumnika izaziva srdžbu na vlastitu propast, umanjuje mu snagu i umnožava rane. ³¹ Na gozbi ne izazivaj susjeda i ne rugaj mu se ako je veseo: ne reci mu ružne riječi i ne kinji ga tražeći da vrati dug.

32

¹ Ako su te postavili ravnateljem stola, nemoj se uznositi. Budi među njima kao jedan od njih, pobrini se za njih i tada sjedni. ² Kad obaviš sve svoje dužnosti, sjedni da se proveseliš zajedno s njima i primiš vijenac za svoju uglađenost.

³ Govori, starče, jer ti dolikuje, ali odmjereno, i ne prekidaj glazbu. ⁴ Gdje se sluša pjesma, ne drži besjede i ne budi mudar u nevrijeme. ⁵ Kao pečatnik od dragog kamena na zlatnu uresu, takva je skladna glazba na gozbi. ⁶ Kao zlatom okovan pečatnik sa smaragdom, takav je zvuk pjesme uz odabrano vino. ⁷ Govori, mladiću, ako ti je potrebno, ali tek pošto te dvaput zamole. ⁸ Govori sažeto i mnogo reci u malo riječi: ostavi dojam čovjeka koji zna, ali ne želi govoriti. ⁹ Kad si s odličnicima, ne izjednačuj se s njima i ne ćeretaj mnogo dok drugi zbori. ¹⁰ Munja prethodi gromu, a ljupkost ide ispred skromna čovjeka. ¹¹ Na vrijeme ustani, ne budi posljednji; požuri se kući, ne oklijevaj. ¹² Ondje se zabavljaj i čini što ti na um padne, ali ne griješi govorom bestidnim. ¹³ A za sve Stvoritelja svoga slavi, koji te obasu svojim dobrima. ¹⁴ Tko se Boga boji prima pouku; oni koji ga traže - naklonost njegovu stječu. ¹⁵ Tko traži Zakon - njime se ispunja, a licemjer se o nj spotiče. ¹⁶ Koji se boje Gospoda dolaze do pravice, i njihova dobra djela sjaju kao svjetlost. ¹⁷ Grešnik odbija opomenu i po volji svojoj nalazi ispriku. ¹⁸ Razborit čovjek ne prezire savjet, a oholi bezbožnik ne poznaje straha. ¹⁹ Bez promišljanja ne čini ništa, pa se poslije nećeš kajati. ²⁰ Ne idi po opasnim putovima, da se ne spotakneš o kamenje. ²¹ Ne vjeruj suviše ravnu putu i čuvaj se svoje vlastite djece. ²² U svim djelima svojim čuvaj sebe, jer tko to čini drži se zapovijedi. ²³ Tko se pouzdava u Zakon pokorava se zapovijedima; i tko se uzda

u Gospoda neće pretrpjeti štete.

33

¹ Tko se boji Gospoda zlo ga ne snalazi i uvijek se iz kušnje izbavlja. ² Nije mudar tko mrzi Zakon, a tko je u njemu licemjer, ljulja se kao lađa u oluji. ³ Razborit se čovjek pouzdava u Zakon, on u Zakon vjeruje kao u proroštvo. ⁴ Pripravi svoj govor, i tad će te slušati; priberi znanje svoje i tad odgovori. ⁵ Osjećaji su luđakovi kao kolski točak, a misao mu je kao osovina što se okreće. ⁶ Ujedljiv je prijatelj kao uspaljen konj: tko god ga zajaše on zarže. ⁷ Zašto je dan od dana uzvišeniji, kad im svima kroz godinu svjetlost od sunca dolazi? ⁸ Zato što su u misli Gospodnjoj razdijeljeni, Gospod je razlučio doba i blagdane. ⁹ Neke je uzvisio i posvetio, a druge uvrstio u dane obične. ¹⁰ I svi su ljudi od blata, i Adam je od zemlje stvoren. ¹¹ Ali ih Gospod u svojoj velikoj mudrosti razdijeli i dade im različite sudbine. ¹² Neke je blagoslovio i uzvisio, druge posvetio i sebi približio; neke je opet prokleo i ponizio i oborio ih s mjesta njihova. ¹³ Kao što je glina u rukama lončara koji je oblikuje po svojoj volji, tako su i ljudi u rukama Tvorca svoga koji im daje prema svom sudu. ¹⁴ Nasuprot zlu stoji dobro, nasuprot smrti stoji život: tako nasuprot pobožniku stoji grešnik. ¹⁵ I gledaj tako sva djela Svevišnjega, sva su po dvoje, jedno prema drugome. ¹⁶ Ja se posljednji prenuh kao onaj koji pabirči iza berača; ¹⁷ ali stigoh s Božjim blagoslovom i

napunih tijesak svoj kao pravi berač. ¹⁸ Gledajte kako se nisam trudio samo za se nego za sve one koji traže pouku. ¹⁹ Oj, čujte me, glavari naroda, upravitelji općine, poslušajte! ²⁰ Ni sinu ni ženi, ni bratu ni prijatelju ne daj vlasti nad sobom za života svoga. Ne daj svoga blaga drugomu, da se ne pokaješ i ne zatražiš natrag. ²¹ Dok si živ i dok je daha u tebi, ne daj nikomu vlasti nad sobom: ²² jer je bolje da se djeca tebi mole nego da ti moliš u sinova svojih. ²³ U svim djelima svojim budi gospodar i ne daj da ti se okalja čast. ²⁴ Kad ti se završe dani života, u času smrti, razdijeli svoju baštinu. ²⁵ Magarcu krma, batina i teret, a robu kruh, stega i rad. ²⁶ Daj služi raditi, pa ćeš naći počinka; pustiš li mu slobodne ruke, tražit će slobodu. ²⁷ Jaram i uzde savijaju šiju, a zla slugu klade i mučila. ²⁸ Šalji ga na rad, da se ne ulijeni, jer lijenost poučava zloćama mnogim. ²⁹ Zaposli ga kako mu pripada, i ako ne sluša, stavi ga u okove. ³⁰ Ali ne prelazi mjere ni prema kome i ne čini ništa nepravedno. ³¹ Imaš li roba, neka ti bude kao ti sam, jer si ga krvlju stekao! ³² Imaš li roba, postupaj s njim kao s bratom, jer ti je potreban kao ti sam sebi. ³³ Ako ga zlostavljaš pa ti odbjegne, na kojem ćeš ga putu tražiti?

34

¹ Za bezumnika su prazne nade i tlapnje, i od snova luđaci okrilate. ² Kao hvatač sjene ili gonič vjetra, takav je onaj koji vjeruje snovima. ³ Slični su san i zrcalo: u jednome i drugome

samo je prividnost. ⁴ Što se može nečistoćom očistiti? Kako će biti istina od laži? ⁵ Gatanje, proricanje i sni - sve ispraznosti, sve kao tlapnje porodilje. ⁶ Ako ih Svevišnji ne šalje kao glasnike svoje, ne posvećuj im ni jedne misli. ⁷ Jer mnoge su sni zaludili i propali su uzdajući se u njih. ⁸ Zakon treba ispunjavati bez prijevara, i mudrost je savršena tek u iskrenosti. ⁹ Tko je mnogo putovao - mnogo zna, i tko je mnogo iskusio - umno zbori. ¹⁰ Tko nije ništa iskusio - malo znade; a tko je putovao, u svemu se snalazi. ¹¹ Mnogo vidjeh na putovanjima svojim i više shvatih nego što mogu iskazati. ¹² Često bijah i u smrtnoj pogibelji, ali sam se spasio, ¹³ jer živjet će duh bogobojažnih: oni se uzdaju u onoga koji ih može izbaviti. ¹⁴ Tko se boji Gospoda, ne boji se ničega i ne straši se, jer je Gospod nada njegova. ¹⁵ Blago duši onoga koji se boji Gospoda! U koga li se uzdao? I tko mu je potpora? ¹⁶ Gospod ne odvraća očiju s onih koji ga ljube, on im je moćna zaštita i snažna potpora, štitnik od vjetra pustinjskog i sjena u jari podnevnoj, obrana od posrtaja i oslon protiv pada. ¹⁷ On je radost srcu i svjetlost očima, on je zdravlje, život i blagoslov. ¹⁸ Žrtva od blaga krivo stečena porugljiv je dar i ne primaju se pokloni opakih. ¹⁹ Svevišnjemu se ne mile darovi bezbožnički: gomilom žrtava oni neće iskupiti svoje grijeh. ²⁰ Pred očima očevim kolje sina tko prinosi žrtvu od imetka siromaha. ²¹ Oskudna hrana život je siromaha, i tko je otima - pravi je krvnik; ²² ubija bližnjega tko mu otima hranu i

prolijeva krv tko radniku uskraćuje plaću. ²³ Ako jedan gradi, a drugi razgrađuje, što im ostaje, osim trudbe? ²⁴ Ako jedan moli, a drugi kune, čiji će glas uslišati Gospodar? ²⁵ Tko se taknuo mrtvaca, pa se oprao i opet ga dirnuo, što mu koristi pranje njegovo? ²⁶ Tako je i s čovjekom koji posti za grijehе svoje pa ih opet čini: tko će mu uslišati molitvu i zar mu koristi što se ponizio?

35

¹ Tko se drži Zakona umnožava svoje žrtve. Tko vrši zapovijedi prinosi žrtve pričesnice. ² Tko pokazuje razboritost prinosi brašneni cvijet. Tko daje milostinju prinosi žrtvu zahvalnicu. ³ Milo je Gospodu kad tko odstupa oda zla i okajnicu prinosi tko odstupa od nepravde. ⁴ Ne pokazuj se pred Gospodom praznih ruku, jer to sve biva prema zapovijedi. ⁵ Žrtva pravednikova ukrašava žrtvenik i miomiris njezin dolazi pred Svevišnjeg. ⁶ Ugodna je žrtva pobožna čovjeka i njezin se spomen ne zaboravlja. ⁷ Darežljivim srcem časti Gospoda i ne škrtari prvinama što ih prinosiš. ⁸ Za svakoga prinosa neka ti lice sja od veselja i s radošću posvećuj desetinu. ⁹ Daj Svevišnjemu kao što i on tebi dade, darežljivo i koliko možeš. ¹⁰ Jer sve Gospod plaća i vratit će sedmerostruko. ¹¹ Ne podmićuj ga, jer on ne prima mita. I ne uzdaj se u žrtvu nepravednu, ¹² jer je Gospod sudac i ne gleda tko je tko. ¹³ Nije pristran na štetu siromahovu i sluša molitvu potlačenoga. ¹⁴ Ne prezire jauk siročeta

ni udovice kad izlijeva svoj bol. ¹⁵ Ne teku li udovici suze niz lice i ne optužuje li jaukom onoga koji ih uzrokuje? ¹⁶ Tko Boga služi svim srcem svojim bit će uslišan, jer njegove se molbe dižu do oblaka. ¹⁷ Molitva poniznog prodire kroz oblake i on nema mira dok ona ne dođe do Boga ¹⁸ i ne popušta dok ga Svevišnji ne pogleda, pravedno ne presudi i pravdu ne uspostavi. ¹⁹ I Gospod neće oklijevati niti će odgađati ²⁰ dok ne satre bedra nasilnicima i ne osveti se narodima, ²¹ ne iskorijeni mnoštvo oholica i ne slomi žezlo opakima; ²² dok ne plati svakome po djelu njegovu i ne prosudi čine ljudske prema namisli njihovoj; ²³ dok ne svrši parbu puka svojega i ne obraduje ga milošću svojom. ²⁴ Dobra je milost u doba nevolje kao oblak kišonosan u vrijeme sušno!

36

¹ Smiluj nam se, Gospodaru, Bože svega svijeta, i pogledaj na nas i prožmi strahom svojim sve narode! ² Podigni ruku protiv naroda tuđinskih da spoznaju tvoju moć. ³ Kako si se u očima njihovim pokazao nama svetim, tako se sada u očima našim pokaži velik prema njima. ⁴ Da poznaju kao što znamo i mi da nema Boga osim tebe, Gospode. ⁵ Obnovi znake i ponovi čudesa, proslavi ruku i desnicu svoju. ⁶ Probudi gnjev i srdžbu izlij, obori protivnika, uništi neprijatelja. ⁷ Požuri vrijeme, sjeti se prisege, i neka se slave tvoja silna djela. ⁸ Neka žestok oganj proždre preživjele i neka propadnu tlačitelji puka tvog. ⁹ Satri glavu poglavarima tuđinskim

koji se hvale: “Nikoga nema osim nas.” ¹⁰ Okupi sva plemena Jakovljeva, vrati im baštinu kao na početku. ¹¹ Smiluj se, Gospode, narodu koji se zove imenom tvojim, Izraelu, kojega si učinio prvincem svojim. ¹² Smiluj se svetom gradu svojem, Jeruzalemu, prebivalištu svome. ¹³ Ispuni Sion pjesmom u svoju hvalu i Svetište svoje slavam svojom. ¹⁴ Podari svjedočanstvo svojim prvim stvorovima, ispunj proročanstva objavljena u tvoje ime. ¹⁵ Nagradi one koji se u te uzdaju, da se proroci tvoji pokažu istiniti. ¹⁶ Uslišaj, Gospode, molitvu slugu svojih prema blagoslovu Aronovu nad pukom tvojim. ¹⁷ I da spoznaju svi na zemlji da si ti Gospod, vječni Bog. ¹⁸ Svako jelo želudac prima, ali je jedno slađe od drugoga. ¹⁹ Nepce raspoznaje okus divljači, tako i razborito srce lažljive riječi. ²⁰ Prijevarno srce boli zadaje, ali iskusan čovjek zna kako se uzvraća. ²¹ Žena prima svakog muža, premda je jedna djevojka od druge bolja. ²² Ženska ljepota raduje oči, i to je najjača od svih ljudskih želja. ²³ Ako su dobrota i nježnost na njezinim usnama, muž joj nije kao ostali ljudi. ²⁴ Tko ima ženu posjeduje blago: ona mu je pomoć i stup potporni. ²⁵ Gdje nema ograde, pokradu imanje. Tko nema žene tužan je lutalac. ²⁶ Tko će vjerovati razbojniku koji leti od grada do grada? ²⁷ Tako i čovjeku koji nema gnijezda, već počiva gdje ga zatekne noć.

37

¹ Svaki prijatelj veli: “I ja sam ti prijatelj.” Ali

su mnogi samo po imenu prijatelji. ² Nije li sama smrtna žalost kad se drug ili prijatelj pretvori u neprijatelja? ³ O, sklonosti opaka, zašto si stvorena? Da prekriješ zemlju prijevarom? ⁴ U sreći se lažni drug raduje s prijateljem, a u času nesreće okreće se protiv njega. ⁵ A pravi drug dijeli nevolju s prijateljem i kad do boja dođe, štita se laća. ⁶ Ne zaboravljaj prijatelja vjerna u boju i ne zaboravi ga kad se obogatiš. ⁷ Svaki savjetnik dijeli savjete, ali mnogi svjetuju sebi u prilog. ⁸ Čuvaj se od onoga koji nudi savjet: ispitaј prije što on sam želi - jer on daje savjet na svoju korist - da on ne baci oko na tebe ⁹ pa ti veli: "Dobar je tvoj put", a potom iz prikraјka promatra nesreću tvoju. ¹⁰ Ne svjetuj se s čovjekom koji te krivo gleda i ne otkrivaj zavidniku namjere svoje. ¹¹ Ne svjetuj se sa ženom o njezinoј suparnici, niti s kukavicom o ratu, niti s trgovcem o trgovini, niti s kupcem o prodaji, niti sa zavidnikom o zahvalnosti, niti sa samoživcem o milosrđu, niti s lijenčinom o bilo kakvu poslu, niti s prolaznim najamnikom o svršetku posla, niti s lijenim slugom o veliku radu: ne oslanjaj se na njih ni za kakav savjet. ¹² Nego se uvijek obrati na pobožnika o kome znadeš da vrši zapovijedi, koji je s tobom jedne duše i koji će nad tobom plakati kada posrneš. ¹³ I na savjet srca svoga pazi, jer nemaš nikog vjernijeg od njega. ¹⁴ Jer srce često pretkazuje čovjeku pouzdanije nego sedam stražara s vidikovca visokog. ¹⁵ Ali se kraj svega toga moli Svevišnjem da te vodi

stazom istine. ¹⁶ Razbor je početak svakog posla, promišljanje prethodi poduzimanju. ¹⁷ Korijen misli u srcu je, iz njega izrastaju četiri grane: ¹⁸ dobro i zlo, život i smrt, a jezik im je uvijek gospodar. ¹⁹ Postoji čovjek kadar poučiti druge, a sebi je samom beskoristan. ²⁰ Drugi je opet spretan govornik, ali omražen, i takav će umrijeti od gladi: ²¹ jer nije stekao naklonosti Gospodnje i lišen je svake mudrosti. ²² Postoji i mudrac sam sebi mudar, i plodovi su mu razbora na ustima pouzdani. ²³ Mudrac poučava svoj vlastiti puk, i plodovi su njegova razbora pouzdani. ²⁴ Mudar je čovjek pun blagoslova, i svi koji ga vide zovu ga sretnim. ²⁵ Malen je broj dana života čovječjeg, i nebrojeni su dani naroda izraelskog. ²⁶ Mudrac stječe povjerenje naroda svog i ime mu živi životom vječnim. ²⁷ Sine moj, dok si živ, kušaj narav svoju, vidi što joj šteti i to joj uskrati. ²⁸ Jer nije svima sve probitačno niti je svakomu sve po volji. ²⁹ Ne budi nezasitan u slasticama i ne budi lakom za jestvinom. ³⁰ Jer prekomjerno jelo donosi bolest i proždrljivost izaziva proljev. ³¹ Mnogi pomriješe od neumjerenosti, a tko se čuva produžuje svoj život.

38

¹ Časti liječnika čašću koja mu pripada zbog njegove službe, jer je i njega Gospod stvorio. ² Liječenje od Svevišnjeg dolazi, kao što se dar od kralja dobiva. ³ Znanje uzdiže glavu liječniku i moćnici ga poštuju. ⁴ Gospod od zemlje pravi lijekove i razborit ih čovjek ne odbacuje. ⁵ Nije

li po drvetu voda postala slatka, pokazujuć tako svoju moć? ⁶ Ljudima je dao znanost da uzmognu slaviti snagu djela njegovih. ⁷ Njima se liječi i bol ublažuje, od njih ljekarnik lijekove priprema. ⁸ Tako nema kraja djelima njegovim i po njemu se blagostanje širi svijetom. ⁹ Sine moj, u bolesti ne budi potišten, već se Bogu moli jer on zdravlje daje. ¹⁰ Bježi od nepravde i ne budi pristran, i od svih grijeha očisti srce. ¹¹ Prinesi žrtvu blagomirisnu i spomen-žrtvu i pretio dar prema imanju svojem. ¹² Ali i liječniku mjesta daj, i njega je Gospod stvorio: nek' nije daleko od tebe, jer i on je potreban. ¹³ Katkad je spas u ruci njihovoj, ¹⁴ jer se i oni Bogu utječu da im poda milost izlječenja i lijek za spas života. ¹⁵ Tko griješi pred Stvoriteljem svojim nek padne u ruke liječničke. ¹⁶ Sine moj, roni suze nad mrtvim, tužaljkom prokukaj kao patnik skrhan: ukopaj mu tijelo prema običaju i ne uskrati počasti grobu njegovu. ¹⁷ Gorko plači i žarko ridaj i pokaži žalost koju zaslužuje: jedan ili dva dana, da izbjegneš govorkanje, a potom se utješi od žalosti svoje. ¹⁸ Jer od tuge dolazi prijeka smrt, i žalost slabi snagu životnu. ¹⁹ Neka žalost prođe s pogrebom, jer je život u žalosti nepodnošljiv. ²⁰ Ne prepuštaj srce svoje žalosti: odagnaj je i misli na svoj svršetak. ²¹ I ne zaboravi: povratka nema; njemu ne koristiš, a sebi udiš. ²² Misli na njegovu kob koja je i tvoja: jučer meni, danas tebi. ²³ Kad mrtvac počine, nek' počine i spomen njegov i utješi se kad izađe njegov duh. ²⁴ U dokolici je mudrost zakonoznanca, i tko je od

poslova slobodan postaje mudar. ²⁵ Kako će omudriti onaj tko upravlja plugom i komu je sva slava u šiljku ostana, tko tjera volove i bavi se radom oko njih i koji govori samo o teladi: ²⁶ um je njegov obuzet brazdama koje slijedi, a bdijenja mu prolaze u tovu junadi. ²⁷ Tako i svi radnici i rukotvorci koji rade i dan i noć: oni koji rezbare pečatnjake i trude se neprestano oko novih šara svesrdno teže za što većom sličnošću uzoru i bde noću da usavrše svoje djelo. ²⁸ Tako i kovač koji sjedi pokraj nakovnja i promatra sirovo željezo: dah ognja peče mu kožu, a on se oko vrela ognjišta napreže; zvuk čekića zaglušuje uho njegovo, oči upire u uzorak pred sobom; srcem misli na svršetak posla svog i noću bdi da ga usavrši. ²⁹ Tako i lončar koji sjedi kod posla svog i okreće točak nogama: uvijek je u brizi za djelo svoje i sve su mu kretnje odbrojane. ³⁰ Rukom daje oblik glini, a nogama je gnječi; srcem misli na laštenja i bdi noću da peč očisti. ³¹ Svi se oni u ruke uzdaju, i svaki je vičan svome poslu. ³² Bez njih se nijedan grad ne može sagraditi, a nema ni naselja ni putovanja. ³³ Ali njih ne pitaju u vijeću narodnom i ne ističu se u općini. Ne sjede na stolici sudačkoj i ne shvaćaju Zakona zavjetnoga. ³⁴ Ne ističu se naobrazbom ni zdravom rasudbom i nema ih među tvorcima mudrih izreka. Ali oni održavaju stvoreni svijet i molitva im je na djelo usmjerena.

39

¹ Ali je drukčije s onim koji posvećuje dušu svoju i razmišljanje svoje Zakonu Svevišnjega,

istražuje mudrost drevnu i bavi se proroštvima.
² On pamti govore glasovitih muževa i prodire u tančine mudrih izreka; ³ istražuje skriveni smisao poslovice i bavi se tajnama prispodoba.
⁴ On služi među velikašima i viđa se u prisutnosti vladara, putuje po zemljama drugih naroda, iskušava dobro i zlo među ljudima. ⁵ U zoru srce svoje uzdiže Gospodu, Stvoritelju svome, moli se pred Svevišnjim: na molitvu otvara usta i moli milost za grijehе svoje. ⁶ Ako to veliki Gospod hoće, napunja ga duhom razbora i on daždi riječima mudrosti i molitvom slavi Gospoda.
⁷ Gospod upravlja savjetom i spoznajom njegovom, a on razmišlja o otajstvima Gospodnjim.
⁸ On izlaže pouku koju je primio i hvali se Zakonom Saveza Gospodnjeg. ⁹ Mnogi hvale umnost njegovu, nikad neće u zaborav pasti niti će mu spomen ikad propasti, nego će mu ime živjeti od pokoljenja do pokoljenja. ¹⁰ Narodi će proglasiti mudrost njegovu i hvalom će ga slaviti zajednica. ¹¹ Ako dugo živi, ime mu nadvisuje tisuće ostalih, a ako umre, i to će dostajati. ¹² Još jednom želim iznijeti misli svoje jer sam njima ispunjen kao mjesec pun. ¹³ Slušajte me, djeco pobožna, i cvjetajte kao ruža što niče na obali toka vodenog. ¹⁴ Mirišite kao miris tamjanov, cvatite kao ljiljanov cvijet, širite miris i pjesmu pjevajte, slavite Gospoda za sva djela njegova.
¹⁵ Dajte slavu imenu njegovu, hvalite ga i slavite pjesmama i harfom i ovako mu u pohvalu recite:
¹⁶ Kako su veličanstvena sva djela Gospodnja! I sve se naredbe njegove pravovremeno izvršuju.

Ne smije se pitati: “Što je ovo? Zašto to?” jer sve će dobro doći u svoje vrijeme. ¹⁷ Na riječ njegovu voda se kao nasip zaustavlja, i na besjedu usta njegovih nastaje spremište voda. ¹⁸ Kad on zapovjedi štogod, volja mu se ispunja i nitko ne može umanjiti njegovo spasenje. ¹⁹ Pred njim su djela svakog stvora i ništa nije skriveno očima njegovim. ²⁰ Njegov se pogled pruža od vječnosti do vječnosti i ništa nema čudesno pred očima njegovim. ²¹ Ne smije se reći: “Što je ovo? I zašto to?” jer sve što je stvoreno svrhu ima. ²² Kao što se blagoslov njegov prelijeva poput rijeke i natapa zemlju kao poplava, ²³ tako je srdžba njegova baština narodima, kao kad je vode pretvorio u sol. ²⁴ Kao što su njegovi putovi ravni pobožnicima, tako su neprohodni opakima. ²⁵ Kao što je od početka stvoreno dobro za dobre, tako i zlo za opake. ²⁶ Najvažnije su potrebe ljudima za život voda i vatra, željezo i sol, brašno pšenično, mlijeko i med, sok grožđa, ulje i odijelo: ²⁷ sve je to dobro dobrima, a pretvara se u zlo zlima. ²⁸ Ima vjetrova za kaznu stvorenih, sazda ih kao bičeve bijesa svoga; oni će u vrijeme svršetka snagu razviti i umiriti gnjev svoga Stvoritelja. ²⁹ Vatra i tuča, glad i kuga - sve je to za kaznu stvoreno. ³⁰ Očnjaci u zvijeri, štipavci i guje, i osvetni mač na propast bezbožnicima ³¹ vesele se zapovijedi njenoj i pripravnno čekaju na zemlji: i kad vrijeme dođe, ne opiru se riječi njenoj. ³² Stoga bijah od početka osvjedočen pa razmislih i zapisan u knjigu: ³³ “Sva su djela Gospodnja dobra, svakoj

potrebi Gospod u pravo vrijeme udovoljava.”
³⁴ Ne smije se reći: “Ovo je gore nego ono”, jer sve je dobro u pravi čas. ³⁵ A sad iz puna srca i usta zapjevajte i blagoslovite ime Gospodnje!

40

¹ Nevoljna je sudbina dodijeljena svima ljudima, težak jaram sinovima ljudskim od dana kad izađu iz utrobe majčine do dana kad se vrate majci svega živog. ² Predmet misli njihove, strah srca njihova - tjeskobno je iščekivanje dana smrtnoga. ³ Od onoga koji sjedi na prijestolju slavnom do onoga koji sjedi u prahu i pepelu; ⁴ od onoga koji nosi krunu i grimiz do onoga koji nosi prtenu odjeću - ⁵ sve je gnjev, zavist, nevolja i nemir, strah od smrti, svađe i borba. I kad počiva na svojoj postelji, san mu noćni samo izmjenjuje brige: ⁶ tek što je legao, a ono u snu kao na svjetlosti danjoj opsjedaju ga strahotni prizori, kao bjegunca što je iz boja utekao. ⁷ I kad se probudi u času izbavljenja, čudi se svojem ispraznomu strahu. ⁸ Jer stvorovima svima, od ljudi do životinja, a sedmerostruko grešnicima - prijeti ⁹ smrt i krv, i boj i mač, nesreće, glad, patnja, kuga. ¹⁰ Sve je to stvoreno za grešnike, i zbog njih je do potopa došlo. ¹¹ Sve što je iz zemlje u zemlju se vraća i što je iz vode došlo u more odlazi. ¹² Svako mito i nepravda propadaju, a poštenje traje dovijeka. ¹³ Blago nepravedničko nestaje kao bujica i kao trijesak groma za nevremena. ¹⁴ Kad otvori svoje ruke, on se raduje, tako i grešnici srljaju u svoju propast. ¹⁵ Izdanak bezbožnički ne tjera

mladice, jer nečisto korijenje nalazi samo tvrdo stijenje. ¹⁶ Trska što raste na svakoj vodi i obali kosi se prije svake druge trave. ¹⁷ A milost je kao perivoj blagoslova i milosrđe traje dovijeka. ¹⁸ Nezavisan čovjek i radnik imaju ugodan život, ali od obojice bolji ima onaj tko pronađe blago. ¹⁹ Djeca i sazidan grad proslavljaju ime, ali je nad obojim otkriće mudrosti. Stoka i vinogradi donose glasovitost, ali više od oboga uzorna žena. ²⁰ Vino i glazba vesele srce, ali još više ljubav prema mudrosti. ²¹ Frula i harfa zaslađuju pjesmu, ali je nad obojim skladan glas. ²² Ljepota i ljupkost vesele oči, ali još više zelenilo polja. ²³ Prijatelj ili drug - sretnu se u pravi čas, ali su nad obojicom žena i muž. ²⁴ Braća i pomoćnici u nevolji dobro dođu, ali od obojih bolje izbavlja milostinja. ²⁵ Zlato i srebro učvršćuju korak, ali je od obadvoga bolji dobar savjet. ²⁶ Bogatstvo i moć osnažuju srce, ali od obadvoga bolje strah Gospodnji. Sa strahom Gospodnjim čovjek sve ima i s njime mu ne treba nikakva pomoćnika. ²⁷ Strah je Gospodnji kao perivoj blagoslova: on čovjeka štiti više od svake slave. ²⁸ Sine moj, ne živi od prosjačenja; bolje je umrijeti nego prosjačiti. ²⁹ Čovjek koji neprestano gleda na tuđi stol ne živi životom života dostojnim. On kalja svoje grlo jelima tuđinskim, a obrazovan i odgojen čovjek toga se kloni. ³⁰ Slatko je prosjačenje usnama bestidnika, ali ga u utrobi pali kao vatra.

41

¹ O smrti, kako je gorka pomisao na te čovjeku koji živi sretno i usred dobara svojih, čovjeku koji živi spokojno i u svemu napreduje i još ima snage uživati raskoš! ² O smrti, odluka je tvoja dobrodošla čovjeku ubogu i bez snage, istrošenu starcu, izmorenu brigama, nevjeričnu i na kraju strpljivosti. ³ Ne boj se zakona smrti, sjeti se onih prije tebe i onih što će poslije doći. ⁴ To je presuda Gospodnja svemu živom - i čemu se opirati volji Svevišnjega? Živio ti deset, stotinu ili tisuću godina, u Podzemlju ti neće predbacivati dužinu života. ⁵ Opake su hulje sinovi grešnika i oni koji zalaze u nastambe bezbožničke. ⁶ Baština djece grešničke na propast je osuđena, potomstvo njihovo predmet je vječna ukora. ⁷ Bezbožna oca proklinju vlastita djeca, jer su zbog njega u sramoti. ⁸ Teško vama, bezbožnici, koji zapostavljate Zakon Boga Svevišnjega. ⁹ Ako ste se rodili, za prokletstvo se rodiste, a kad umrete, prokletstvo ćete baštiniti. ¹⁰ Sve što je od zemlje u zemlju se vraća, tako i bezbožnici iz prokletstva u propast. ¹¹ Ljudi žale za svojim mrtvima, ali će opako ime grešnika nestati. ¹² Brini se za ime, jer ti ono ostaje dulje nego tisuće velikih zlatnih zaloga. ¹³ Sretan život traje stanoviti broj dana, ali časn timer ostaje zauvijek. ¹⁴ Držite, djeco, pouke moje u miru. Skrivena mudrost i blago nevidljivo, kakva je korist od oboga? ¹⁵ Bolji je čovjek koji krije ludost svoju negoli koji krije mudrost svoju. ¹⁶ Stidite se prema onome što vam govorim, jer nije dobro

svakom stidu podlijegati niti svi jednako cijene sve. ¹⁷ Pred ocem i majkom stidi se bludnosti i lóazi pred poglavarom i moćnikom, ¹⁸ zločina pred sucem i knezom, bezakonja pred općinom i narodom, ¹⁹ nepravde pred drugom i prijateljem, krađe pred susjedstvom u kojem živiš. ²⁰ Pred istinom Božjom i zavjetom stidi se naslanjati lakte na stol, ²¹ prezirno primati i darivati i ne odgovarati onima koji te pozdravljaju; ²² stidi se piljiti u tuđu ženu i okrenuti leđa rođaku, ²³ prisvojiti tuđi dio ili dar, udvarati se udatoj ženi, ²⁴ biti prislan sa sluškinjom njezinom: ne prilazi njezinoj postelji! ²⁵ Stidi se riječi pogrde pred prijateljima svojim i nemoj kudit nakon darivanja, ²⁶ ponavljati i širiti glasine i izdavati tajne. ²⁷ Tad ćeš biti istinski stidljiv i naći ćeš milost u očima sviju ljudi.

42

¹ Ali se ovoga nemoj stidjeti, ovoga ne krši zbog ljudskog obzira: ² Zakona i Saveza Svevišnjega, presude koja daje pravdu i bezbožniku, ³ čista računa s drugom i suputnikom, diobe svoje baštine prijateljima, ⁴ točnosti u mjerilima i utezima, malena ili velika probitka, ⁵ dobitka u trgovačkim poslovima, stroge stege prema svojoj djeci i da do krvi išibaš opakoga slugu. ⁶ Kad je žena radoznala, dobar je pečat; a gdje je mnogo ruku, zaključavaj. ⁷ Kad što daješ, pazi na broj i težinu, i svaki izdatak i primitak zabilježi. ⁸ Ne stidi se ukoriti glupana ili luđaka ili ishlapjela starca koji raspravlja s mladićima. Tako ćeš

pokazati kako si uistinu obrazovan, i svi će ti odobravati. ⁹ Kći je ocu potajna mora, briga za nju spavati mu ne da: u mladosti, strah da se neće udati, a kad se uda, da je muž ne zamrzi; ¹⁰ dok je djevica, da je tko ne zavede i da ne zatrudni u kući očevoj, a u kući muževljoj da se ne razbludi, i kad je već žena, da ne bude nerotkinja. ¹¹ Ako ti je kći neposlušna, dobro je pazi da ne načini od tebe ruglo neprijateljima tvojim, priču gradsku i predmet svačijeg klevetanja i da te ne obeščasti u očima sviju. ¹² Ne zaustavljaj pogleda ni pred čijom ljepotom i ne sjedaj sa ženama. ¹³ Jer iz odijela izlazi moljac, a od žena ženska zloća. ¹⁴ Bolja je zloća muška nego dobrota ženska; od žene potječe sramota i ruglo. ¹⁵ Sad ću podsjetiti na djela Božja, i što sam vidio, to ću ispričati. Riječima Gospod stvori djela svoja, i sve se stvoreno pokorava volji njegovoj. ¹⁶ Sunce sjajno sve obasjava, i slave je Gospodnje puno djelo njegovo. ¹⁷ Gospod nije dao anđelima moć da govore o svim čudesima koja je Gospod, gospodar svega, čvrsto sazdao kako bi svemir opstao u slavi njegovoj. ¹⁸ Izmjerio je dubinu bezdana i srca ljudskog i prozreo sve tajne njihove. Jer Svevišnji ima svoju spoznaju koja postoji i promotrio je znake vremena. ¹⁹ On objavljuje prošlost i budućnost i otkriva stvari skrivene. ²⁰ Ni jedna mu misao promaći ne može, ni jedna se riječ ne može njemu skriti. ²¹ On je uredio čudesna djela svoje mudrosti, jer je jedini od vječnosti do vječnosti. Niti mu se što može dodati niti oduzeti i njemu savjet ničiji

ne treba. ²² Kako li su divna sva djela njegova, kao sjajna iskra njihov je prizor. ²³ Sve to živi i traje do vijeka, i u svakoj prilici sve je poslušno. ²⁴ Sve je dvostruko, jedno prema drugome, i ništa nije stvorio nepotpuno. ²⁵ Jedno drugo izvrsnošću nadmašuje, i tko se može nasititi njegove krasote?

43

¹ Ponos visina, blistavi svod, takva su nebesa u slavljenom prizoru. ² Kad se sunce pomalja, izlazeći objavljuje: "Divno je i čudesno djelo Svevišnjeg!" ³ Kad je o podne, žari krug zemaljski, i tko bi izdržao žegu njegovu? ⁴ U peć treba puhati da se dobije toplina, a sunce sažiže planine tri puta snažnije; riga pare plamene i zrakama svojim zasljepljuje oči. ⁵ Velik je Gospod koji ga načini i čije riječi požuruju njegov hod. ⁶ I mjesec tako, uvijek točan, označuje vrijeme i vječni je znak. ⁷ Mjesec označuje blagdane, to svjetlilo koje se smanjuje kad postane puno. ⁸ Od njega mjesec dobiva svoje ime. On čudesno raste u mijenama svojim, stijeg vojske nebeske što blista na svodu nebesa. ⁹ Sjaj je zvijezda ljepota neba, blistav ures visinama Gospodnjim. ¹⁰ Po zapovijedi Svetoga, kako on odredi, one miruju i ne zamaraju se nikad od straže svoje. ¹¹ Pogledaj dugu i slavi Stvoritelja njezina, jer je tako veličanstvena u sjaju svojem. ¹² Preko nebesa prebacuje dični luk što ga razape ruka Svevišnjeg. ¹³ Po zapovijedi njegovoj pada snijeg i munje požuruje svojom naredbom. ¹⁴ Tako se

otvaraju i riznice njegove iz kojih izlijeću oblaci kao ptice. ¹⁵ Silom svojom drži oblake i mrvi ih u tuču. ¹⁶ [16a] Kad se on pojavi, gore se tresu, ¹⁷ [17a] i kad grom njegov zagrmi, zemlja se uvija od bola. [16b] Po zapovijedi njegovoj puše južnjak, [17b] vijavica sjeverna i vihor olujni. ¹⁸ Kao ptice prši njegov snijeg i pada kao jato skakavaca. Oko se divi ljepoti njegove bjeline i duh se zanosi praminjanjem njegovim. ¹⁹ Inje pada kao sol na zemlju, i kad se dobro smrzne, kostriješi se kao bodlje. ²⁰ Kad zapuše hladni sjever, tad se led uhvati na vodi, spusti se na svaku mirnu vodu, koja se onda njime kao oklopom odjene. ²¹ On guta gore i sažiže pustinju i kao oganj proždire bilje. ²² Ali oblaci ubrzo sve liječe i poslije žege osvježava rosa. ²³ Namišlju je svojom ukrotio bezdan i po njemu razastro otoke. ²⁴ Pomorci pričaju o pogibeljima morskim i divimo se onomu što od njih čujemo: ²⁵ jer i tu su neobična i prečudesna djela njegova, zvijeri svakojake i nemani morske. ²⁶ Njegovom pomoću sve se svršava dobro i sve se uređuje prema riječi njegovoj. ²⁷ Ma koliko da dodamo, ne bismo završili; jednom riječju: "On je sve!" ²⁸ Odakle smoći dovoljno snage da ga slavimo, jer on je velik, iznad svih je djela svojih. ²⁹ Strašan je Gospod i veoma velik, i čudesna je moć njegova. ³⁰ Veličajte Gospoda u hvalama svojim koliko god možete, a on će vas uvijek nadmašivati; napregnite svu svoju snagu kad ga veličate, ne popuštajte, pa ipak nikad do kraja nećete doći. ³¹ Jer tko ga je ikad vidio pa da opriča? I tko

ga može proslaviti onako kako on zaslužuje?
³² Mnogo je otajstava većih nego su ova, jer smo vidjeli samo neka od djela njegovih! ³³ Sve je stvorio Gospod, koji je mudrost dao pobožnima.

44

¹ Opjevajmo slavne muževe, pretke naše po njihovim pokoljenjima. ² Mnogo je slave podijelio Višnji i pokazao svoje veličanstvo od iskonskih dana. ³ Jedni vladahu kraljevstvima svojim i bijahu poznati po svojoj snazi; drugi bijahu mudri savjetnici i izricahu riječi proročanske. ⁴ Savjetom svojim upravljahu ljudima, razumijevanjem narodne mudrosti, i mudrim napucima svojeg nauka. ⁵ Neki skladahu napjeve i pisahu pjesme; ⁶ drugi bijahu bogati i moćni živeći mirno u domovima svojim. ⁷ Svi se oni proslaviše u svom vremenu i bijahu slava svojeg doba. ⁸ Neki od njih ostaviše ime za sobom te se o njima još hvale pjevaju. ⁹ A drugima opet nema spomena, iščezoše kao da nikad nisu niti postojali; sada su kao da ih nikad nije bilo, tako i djeca njihova za njima. ¹⁰ Ali ovi bijahu ljudi pobožni čija se dobra djela ne zaboravljaju; ¹¹ u potomcima njihovim ostade bogata baština što je oni namriješe. ¹² Djeca im se vjerno drže zavjeta, i potomstvo njihovo, zbog njih; ¹³ dovijeka njihova loza ostaje i ne briše se dika njihova; ¹⁴ u miru počivaju tijela njihova i ime živi za sva pokoljenja; ¹⁵ mudrost njihovu objavljuju puci i slavu njihovu naviješta općina. ¹⁶ Henok se svidio Gospodu i bi prenesen, uzor

obraćenja za sva pokoljenja. ¹⁷ Noa bijaše savršen pravednik i u vrijeme gnjeva postade obnovitelj; po njemu je spašen ostatak na zemlji u doba Potopa. ¹⁸ Vječni je Savez utemeljen s njim da više neće od potopa izginuti sve živo. ¹⁹ Abraham, otac slavni mnoštva naroda, nitko mu u slavi nikad nije bio ravan; ²⁰ on je čuvao zapovijed Svevišnjega i sklopio Savez s njim; on je taj Savez učvrstio svojim tijelom i u dan kušnje vjeran ostao. ²¹ Zato mu je Gospod zakletvom obećao da će blagosloviti narode u potomstvu njegovu, da će ga umnožiti kao prah zemaljski i potomstvo mu uzvisiti kao zvijezde. I dati im zemlju u baštinu, od mora do mora, od Rijeke do krajeva zemaljskih. ²² I Izaku je tako, zbog oca njegova Abrahama, zajamčio ²³ blagoslov svih ljudi i utemeljio je Savez na glavi Jakovljevoj. I utvrdio ga u svojim blagoslovima i dao mu zemlju u baštinu: podijelio je na dijelove i razdijelio među dvanaest plemena.

45

¹ Od njega je potekao čovjek čestit koji je našao milost pred svima, drag Bogu i ljudima, Mojsije, blagoslovljena spomena! ² Podijelio mu slavu kao i svetima i učinio ga moćnim, na užas neprijateljima. ³ Na njegovu je riječ znamenja zaustavio i ukrijepio ga pred licem kraljeva; dao mu zapovijedi za narod njegov i otkrio mu nešto od svoje slave. ⁴ Zbog njegove vjernosti i poniznosti posveti ga, izabra ga jedinog između sviju ljudi; ⁵ dopusti mu da čuje glas njegov i uvede ga u tamu; dade mu zapovijedi licem

u lice, Zakon života i spoznaje, da Jakova uči Savezu i Izraela naredbama njegovim. ⁶ Potom uzvisi Arona, sveca poput Mojsija, brata njegova, iz plemena Levijeva. ⁷ Vječni Savez sklopi s njim i dade mu svećeništvo naroda. Usreći ga odjećom ukrasnom, obuče ga u odoru slave. ⁸ Odjenu ga dičnim savršenstvom i opremi bogatom odjećom: gaćama, haljom i oplećkom. ⁹ Obloži ga mogranjem i brojnim zvončićima zlatnim uokolo, da zveckaju pri koraćanju njegovu, da im se u Svetišću čuje zvon na opomenu sinovima naroda njegova. ¹⁰ I svetu odjeću od zlata, grimiznu, svu izvezenu; oplećak sudački, Urim i Tumim, od upletena purpura, djelo vješta rukotvorca; ¹¹ drago kamenje, urezano kao pečatnjaci u zlatnu okovu, djelo draguljara, kao opomenu s natpisom urezanim, prema broju plemena Izraelovih. ¹² I krunu zlatnu na kapi, ukrašenu pečatom posvete, ures vrhunski, djelo veličanstveno, ukrase, očima u nasladu. ¹³ Nitko nikad sličnih nije vidio, i nikada ih nije tuđinac oblačio, nego samo sinovi njegovi i odvjeci njegovi zauvijek. ¹⁴ Njegove žrtve potpuno se spaljuju, trajno, dvaput svakog dana. ¹⁵ Njemu Mojsije dade svećeničku vlast i svetim ga uljem pomaza, i to mu bijaše vječni Savez i potomstvu njegovu sve dok nebesa traju, da mu služi i bude svećenikom i da blagoslivlja narod u ime Gospodnje. ¹⁶ Izabra ga između svih živih da mu prinosi žrtvu i tamjan, da mu pali miris ugodni za spomen i da očišća sinove Izraelove. ¹⁷ Još mu svoje zapovijedi dade i povjeri mu odredbe

Zakona da pouči Jakova naredbama njegovim, da prosvijetli Izraela njegovim Zakonom. ¹⁸ Ali se na njega razgnjeviše neprijatelji i pozavidješe mu u pustinji, ljudi Datanovi i Abiramovi, Korah i njegovi u mržnji i gnjevu. ¹⁹ I vidje Gospod i rasrdi se i uništi ih žarom svoje srdžbe. Posla na njih čudesa i sažeže ih plamenim ognjem. ²⁰ I umnoži tako slavu Aronu i dade mu baštinu njegovu, odredi mu pretilinu prvina, prije svega kruha u izobilju. ²¹ Tako se oni hrane žrtvama Gospodnjim, koje Gospod pokloni njemu i potomstvu njegovu. ²² Samo u zemlji on baštine nema, nema svog dijela među narodom, jer Gospod je njegov dio i baština. ²³ I Pinhas, sin Eleazarov, treći je po slavi zbog revnosti svoje u strahu Gospodnjem. Jer kad se narod pobunio, postojan je bio i plemenito smiona srca, i tako je stekao oproštenje Izraelu. ²⁴ Zato bi Savez mira zapečaćen s njim, da bude poglavar Svetišta i naroda svoga te njemu i potomstvu njegovu pripadne dostojanstvo velikog svećeništva za sva vremena. ²⁵ Učinio je Savez i s Davidom, sinom Jišaja, iz plemena Judina, ali baština kraljevska od oca samo jednom sinu ostaje, dok baština Aronova ostaje svemu potomstvu njegovu. ²⁶ Zato neka vam sada Gospod mudrost u srce posadi da narodu njegovu pravedno sudite, da vrline предаčke nikad ne nestanu i da slava njihova prijeđe na potomke njihove.

46

¹ Junak u boju bijaše Jošua, sin Nunov, nasljednik Mojsijev u službi proročkoj, koji valjano

zasluži svoje ime i bi veliki izbavitelj izabranog naroda, osvetivši se drskim neprijateljima i uspostavivši Izraela na baštini njegovoj. ² Kako li krasan bijaše kad bi digao ruku i mačem zamahnuo protiv gradova! ³ Tko je ikad imao njegovu odlučnost? On je vodio bojeve Gospodnje. ⁴ Nije li po njemu sunce zastalo i od jednog dana postala dva? ⁵ Jer je prizvao Boga Svevišnjega u nevolji kada ga odasvud pritjesniše neprijatelji, i usliša ga veliki Gospod i pusti krupnu i snažnu tuču. ⁶ Bacio se na narod dušmanski i protivnike pobio na Strmini: da bi poznali puci snagu njegova oružja i spoznali da je Gospod protivnik njihov. ⁷ I jer je vjerno išao za Svemogućim i u dane Mojsijeve ljubav dokazao - on i Kaleb, sin Jefuneov, koji se opriješe kad se zbor pobunio, odvrativši narod od grijeha i utišavši glasove pobune. ⁸ Zato je i sačuvao samo ovu dvojicu, od šest stotina tisuća pješaka, da ih uvede u baštinu njihovu, u zemlju kojom teče med i mlijeko. ⁹ Još je Kalebu dao snagu, koja s njime do starosti ostade, te se mogao verati po visinama zemaljskim, koje su baština potomcima njegovim, ¹⁰ neka bi spoznao sav Izrael da je dobro ići vjerno za Gospodom. ¹¹ I suci, svaki po svom imenu, koji uvijek bijahu srca vjerna i koji se ne odmetnuše od Boga - da je blagoslovljen spomen njihov. ¹² Neka im kosti procvatu u grobu i neka se imena tih slavnih ljudi pomlade u sinovima njihovim. ¹³ Samuel bijaše miljenik svojemu Gospodu, prorok Gospodnji, on utemelji kraljevstvo i pomaza vladare nad svojim nar-

odom. ¹⁴ Po Zakonu Gospodnjem upravljaše općinom, i Gospod je pohodio Jakova. ¹⁵ Zbog vjernosti njegove priznavahu ga prorokom, u govorima se pokazivaše pouzdan vidjelac. ¹⁶ I on prizva Boga u nevolji kada ga odasvud pritisnuše dušmani prinoseći mliječno janješce. ¹⁷ Tada zagrmje Gospod s neba i u strašnoj lomljavi začu glas njegov; ¹⁸ porazio je vođe dušmanske i satro knezove filistejske. ¹⁹ I kad je polazio na počinak vječni, posvjedočio je pred Gospodom i pomazanikom njegovim: "Ni od koga nikad ne uzeh ništa, čak ni potplate obične." I nitko ga nije optužio. ²⁰ A kad je usnuo, proreče još jednom i objavi kralju njegov kraj. I ispod zemlje podignu svoj glas proročki da izbriše opaćinu s naroda.

47

¹ Poslije njega ustade Natan da prorokuje u vrijeme Davidovo. ² Kao što se pretilina odlučuje od pričesnice, tako bi David odabran od sinova Izraelovih. ³ Igraše se s lavom kao s jarićima i s medvjedima kao s janjcima; ⁴ zar nije još kao dječak ubio diva i skinuo sramotu s naroda kad je iz pračke bacio kamen i slomio oholost Golijata? ⁵ Jer i on prizva Boga Svevišnjega, koji mu je dao snagu desnici, da obori junaka vješta bojevima i podigne jakost narodu svome. ⁶ Zato mu je dana slava od deset tisuća, i slavljahu ga dok blagoslivljaše Gospoda, i ponudiše mu krunu slavnu, ⁷ jer on svuda porazi neprijatelje i uništi protivnike Filistejce i slomi silu njihovu do današnjega dana. ⁸ U svakome svom

djelu slavio je Svetog Svevišnjeg riječima hvale; pjevao je svim srcem svojim i ljubio Tvorca svoga. ⁹ Pred žrtvenik je postavio glazbala da zvucima njihovim zasladi pjesmu. ¹⁰ Blagdanima je sjajnost dodao i savršeno uresio svetkovine, proslavljao sveto ime Gospodnje, i Svetište je odzvanjalo već od zore. ¹¹ Zato mu Gospod grijehe oprosti i podiže dovijeka silu njegovu i dade mu Savez kraljevski, slavni prijestol u Izraelu. ¹² Mudar ga je sin naslijedio, koji se, zbog njega, nadaleko proširio. ¹³ Salomon kraljevaše u vrijeme mirno, i Bog mu dade mir odasvuda, da je uzmogao sazdati Dom imenu njegovu i podići vječno Svetište. ¹⁴ Kako li si mudar bio za svoje mladosti i prepun spoznaje poput rijeke! ¹⁵ Prekrio si zemlju umom svojim i ispunio je tajanstvenim izrekama. ¹⁶ Ime ti se pročulo do dalekih otoka i stekao si ljubav svojim mirom. ¹⁷ Začudio si svijet pjesmama svojim, pričama, poslovicama i odgovorima. ¹⁸ U ime Gospodina Boga, koji se Bogom Izraela zove, nakupio si zlata kao kositra i namnožio srebra kao olova. ¹⁹ A slabine si svoje potom priklonio ženama i postao rob svoga tijela. ²⁰ Ljagom si okaljao slavu svoju i oskvrnuo svoj rod, navukao si gnjev na porod svoj, i nevolju svojim potomcima. ²¹ Kraljevstvo se nadvoje rascijepilo: i od Efrajima izađe pobunjena vlast. ²² Ipak Bog nije odbacio milosti svoje, niti je pogazio riječi svoje: izabranika svoga nije lišio potomstva te nije istrijebio roda onom koji ga je ljubio, već je dao Ostatak Jakovu i domu Davidovu korijen od njega. ²³ I počnuo

je Salomon kraj otaca svojih, ostavivši jednog od svojih kao nasljednika, najglupljeg od čitava naroda, čovjeka bez razbora: Roboama, koji je savjetom svojim narod pobunio. ²⁴ A zatim dođe Jeroboam, sin Nabatov, koji navede na grijeh Izraela i uputi Efrajima na put zloće. Od tada se njihovi grijesi toliko namnožiše te ih otjeraše iz zemlje njihove. ²⁵ Jer okušavahu svaku vrstu opaćine, sve dok ih osveta ne snađe.

48

¹ I usta prorok Ilije kao oganj, riječ mu plamtjela kao buktinja. ² On je na njih donio glad i revnošću je svojom umanjio njihov broj. ³ Po riječi je Božjoj nebo zatvorio i tri puta oganj s neba sveo. ⁴ Kako li si strašan bio, Ilija, u čudesima svojim! I može li se itko dičiti koliko ti? ⁵ Podigao si mrtva od smrti iz Podzemlja po riječi Svevišnjeg. ⁶ Bacio si u propast kraljeve i vukao odličnike s odra njihova. ⁷ Na Sinaju si čuo ukore i sud osvetni na Horebu. ⁸ Pomazao si kraljeve osvetničke i proroka sebi za nasljednika. ⁹ Podignut si bio u vihoru ognja, u kolima s plamenim konjima. ¹⁰ Određen si u prijetnjama budućim da umiriš srdžbu Božju prije no što ona provali, da obratiš srca otačka sinovima i da obnoviš plemena Jakovljeva. ¹¹ Blago onomu koji će te vidjeti i onima koji su usnuli u ljubavi, jer i mi ćemo posjedovati život. ¹² Kad je vihor zastro Iliju, napuni se duhom njegovim Elizej: za života ga nijedan vladar ne mogaše pobijediti i nitko ga ne mogaše podjarmiti. ¹³ Ništa mu ne bijaše teško, i iz groba mu je tijelo prorokovalo.

¹⁴ Za života je čudesa činio, a u smrti svojoj djela divotna. ¹⁵ Ali se kraj svega toga narod nije pokajao niti se ostavio grijeha svojih, dok ne bi izagnan iz domaje i rasijan po svim zemljama svijeta; ¹⁶ samo je nešto ljudi ostalo, s vladarom iz kuće Davidove. Neki su od njih pravo činili pred Gospodom, a drugi opet gomilahu grijeh na grijeh. ¹⁷ Ezekija utvrdi grad svoj i dovede vodu sred njega, željezom prokopa pećine i sagrađi spremišta vodena. ¹⁸ Za vijeka se njegova diže Sanherib i posla Rabsaka, koji diže ruku na Sion i u oholosti svojoj huljaše. ¹⁹ Tada su im drhtala srca i ruke i podnosili su muke kao žene u trudovima; ²⁰ ali prizvaše milostivog Boga i podigoše ruke svoje prema njemu. I Sveti je s neba brzo uslišio njihov glas i spasio ih rukom Izaijinom, ²¹ razbio je logor asirski, i njegov ih anđeo sve pobi. ²² Jer je Ezekija činio što je Gospodu milo i držao se putova Davida, oca svojeg, kako mu je zapovjedio prorok Izaija, velik i pouzdan u viđenju svojem. ²³ U dane se njegove sunce povratilo, on je kralju produžio život. ²⁴ U silini duha vidio je stvari posljednje i tješio je žalobne na Sionu. ²⁵ Objavio je budućnost sve do kraja vremena i najavio tajne stvari prije nego se dogodiše.

49

¹ Spomen na Jošiju je kao smjesa mirisa, pripravljena umijećem mirisarskim; svačijim je ustima kao med sladak i kao glazba na vinskoj gozbi. ² Pravim je putem kročio da obrati narod

i zatro je gnusnu bezbožnost. ³ Srce je svoje upravio prema Gospodu i u bezbožno je vrijeme osnažio pobožnost. ⁴ Osim Davida, Ezekije i Jošije, svi ostali gomilahu opačinu na opačinu. Jer napustiše Zakon Svevišnjega, nestalo je kraljeva judejskih. ⁵ Snagu svoju dadoše drugima i slavu svoju tuđinskom narodu. ⁶ Spališe sveti izabrani Grad i opustošiše ceste njegove, ⁷ po riječi Jeremijinoj, jer ga zlostavljahu, iako bijaše prorok posvećen u utrobi materinoj, da istrijebi i obara, zatire, ali i da sagradi i utvrđuje. ⁸ Ezekiel je vidio prizor slave koji mu je Bog pokazao na kolima kerubinskim. ⁹ Jer se sjetio neprijatelja pred likom nevremena, na korist onih koji se drže putova pravednih. ¹⁰ A što se tiče dvanaest proroka, procvale im kosti iz rake njihove, jer su utješili Jakova i izbavili ga vjerom i nadom. ¹¹ Kako proslaviti Zerubabela? On bijaše kao pečatnjak na desnici. ¹² A takav bi i Jošua, sin Josedekov: oni u svoje vrijeme sagradiše Dom i podigoše Gospodu sveti Hram, određen za vječnu slavu. ¹³ Velik je i spomen na Nehemiju, koji je podigao naše zidove razvaljene, postavio vrata i prijevornice i obnovio naše domove. ¹⁴ Malo ih je bilo stvorenih na zemlji kao Henok, on je bio uznesen sa zemlje. ¹⁵ A je li se ipak rodio čovjek kao Josip? Vođa braći svojoj, potpora narodu svojem. Kosti su mu posjećene. ¹⁶ Još i Šem i Šet bijahu slavljani među ljudima, ali je Adam iznad svih živih stvorova.

50

¹ Šimun, Sin Onijin, veliki svećenik, za svoga je života popravio Dom, u svoje je vrijeme učvrstio Hram. ² Položio temelje dvostruke visine i visoka kruništa oko Svetišća. ³ U njegovo je vrijeme vođeno spremište iskopano, jezero poput mora golemo. ⁴ U brizi da narod izbavi od propasti, utvrdio je grad protiv opsade. ⁵ Kako li krasan bješe, okružen gomilom ljudi, kad bi izašao iza zastora Doma? ⁶ Kao zvijezda Danica među oblacima i kao mjesec pun; ⁷ kao sunce koje obasjava Hram Svevišnjega i kao sjajna duga na blistavim oblacima; ⁸ kao ruža u proljetne dane i kao ljiljan kraj izvora; kao grana tamjanova za žara ljetnoga ⁹ i kao plamen i kad u kadionici; kao vrč od kovana zlata, optočen mnogovrsnim dragim kamenjem; ¹⁰ kao maslina puna plodova i kao čempres što se diže u oblake. ¹¹ Kad bi na se metnuo krasnu odjeću i obukao se u divne haljine, i kad bi se uspinjao na sveti žrtvenik i ispunio trijem Svetišća svojim veličanstvom; ¹² kad je primao žrtvene dijelove iz ruku svećenika, a sam stajao kod ognjišta oltarskog okružen vijencem braće svoje kao mladi cedar libanonski: okruživahu ga kao grane palmove ¹³ svi sinovi Aronovi u slavi svojoj, sa prinosima Gospodnjim na rukama, pred svim zborom Izraelovim. ¹⁴ Dok je on vršio službu kod oltara, prinosili su po redu prinose Svevišnjem, Sjevlaru; ¹⁵ pružio bi ruku svoju za posudom i prolio soka od grožđa, izlivši ga na podnožje oltarsko za ugodni miris

Svevišnjem Kralju svega. ¹⁶ Klicali bi tad sinovi Aronovi i trubili u trublje od tučene kovine i ječali jekom silnom u spomen pred Svevišnjim. ¹⁷ I tada bi sav narod odjednom pao na zemlju ničice da se pokloni Gospodu, Sjevladaru, Bogu Svevišnjem. ¹⁸ A pjevači bi zapjevali pjesme hvalbenice: sladak bijaše zvuk mnoštva tih glasova, ¹⁹ dok se narod utjecao Bogu Svevišnjem moleći se pred Milosrdnim dok se ne bi svršila služba Gospodnja i obred priveo kraju. ²⁰ Potom bi sišao i podigao ruke svoje nad svim zborom sinova Izraelovih da blagoslov Gospodnji svojim usnama izusti i prodiči se njegovim imenom. ²¹ I još jednom svi bi pali ničice da prime blagoslov Svevišnjeg. ²² A sada blagoslovite Boga svemira, koji čini čudesa svagdje, koji uzdiže naše dane od utrobe majčine i čini s nama po milosti svojoj. ²³ On neka nam dadne radosno srce i podari mir našem vremenu, u Izraelu, na vijeke vijekova. ²⁴ Neka milost njegova bude trajno s nama i neka nas u naše vrijeme izbavi. ²⁵ Na dva se naroda gnuša moja duša, a treći i nije narod: ²⁶ na žitelje Seirske gore i na Filistejce i na ludi puk koji živi u Šekemu. ²⁷ Pouku u mudrosti i znanosti zapisao je u knjigu ovu Isus, sin Sirahov, Eleazar, iz Jeruzalema, koji je kao kišu izlio mudrost svojeg srca. ²⁸ Blago čovjeku koji o ovome razmišlja i primajući to k srcu postaje mudar. ²⁹ Bude li postupao prema tome, u svemu će biti moćan, jer je svjetlost Gospodnja njegov put.

51

¹ Slavit ću te, Gospodaru, Kralju, i hvalit ću te, Bože, Spasitelju moj. Zahvaljujem imenu tvojem, ² jer ti si bio zaštitnik i pomoćnik moj i spasio si tijelo moje od propasti, od zamke prijevarna jezika, od usana što laži kuju i pred onima što su okolo mene bio si zaštitnik i pomoćnik moj. ³ Po velikom milosrđu i imenu svom izbavio si me od ujeda onih koji bi me proždrlili, iz ruku onih koji mi o glavi rade, od mnogih kušnja koje pretrpjeh, ⁴ od gušenja u vatri koja me okružila, iz središta ognja koji nisam potpalio, ⁵ iz duboke utrobe Podzemlja, od nečista jezika i lažljive riječi, ⁶ od potvore nepravедna jezika pred kraljem. Duša moja bijaše blizu smrti i život moj na pragu Podzemlja. ⁷ Okruživahu me sa svih strana i nije bilo nikoga da mi pomogne; pogledom sam pomoć ljudi tražio, ali uzalud. ⁸ Tad se sjetih milosrđa tvojeg, o Gospode, i djela tvojih još odiskona, kako izbavljaš one koji te strpljivo čekaju i spasavaš ih iz ruku neprijateljskih. ⁹ Tad podigoh sa zemlje glas svoj i zamolih spas od smrti, ¹⁰ zazvah Gospodina, oca mogega Gospodina: "Ne ostavi me u dan nevoljni, u vrijeme moje nemoći protiv oholih. - Slavit ću ime tvoje bez prestanka i zahvalnu ti hvalu pjevati." ¹¹ I bi molba moja uslišana, izbavio si me od propasti, spasio me od vremena zloće. ¹² I stoga ću te hvaliti i slaviti i blagoslivljati ime Gospodnje. ¹³ Kad još bijah mladić, prije svojih putovanja molio sam otvoreno za mudrost u molitvama. ¹⁴ Pred vratima Svetišta za nju sam molio i do posljednjeg ću dana tragati za njom.

¹⁵ Od njena cvata pa do sazrela grozda radovalo joj se srce moje. Noga je moja kročila pravim putem i tražio sam mudrost od svoje mladosti. ¹⁶ Prignuvši malo uho, naučih je i stekoh mnogu pouku. ¹⁷ Po njoj uznapredovah i slavu ću dati onomu koji me podari mudrošću. ¹⁸ Jer odlučih u djelo je provesti, žarko za dobrom tragah i neću se stidjeti. ¹⁹ Duša se moja za nju borila, pomno sam se držao Zakona. Pružao sam ruke prema nebu i oplakivao što je ne poznam. ²⁰ Usmjerih svoju dušu prema njoj i našao je u čistoći. Od početka joj posvetih svoje srce, i neću nikad biti napušten. ²¹ I utroba mi uzdrhta od čežnje za njom, i stoga stekoh valjano blago. ²² Za plaću mi je Gospod jezik podario: njime ću ga slaviti. ²³ Priđite k meni, vi nepoučeni, u mojoj školi sjedite. ²⁴ Zašto da u tom oskudijevate, i da vam duše toliko žedaju? ²⁵ Otvorih svoja usta i rekoh: "Kupujte je bez novaca, ²⁶ podmetnite vrat svoj pod njen jaram i neka vam duše prihvate pouku. Tko je traži - blizu mu je, i čovjek odan nalazi je. ²⁷ Pogledajte očima svojim: kako sam se malo trudio, a mnogo spokoja stekao. ²⁸ Kupujte pouku velikom svotom novca, njome ćete steći mnogo zlata. ²⁹ Nek' se duša vaša raduje u milosrđu Gospodnjem, i nikad se ne stidite hvaliti ga. ³⁰ Učinite djelo svoje prije određena vremena: u svoje vrijeme dat će vam on vašu plaću." Mudrost Isusa, sina Sirahova.

Sveta Biblija
The Holy Bible in the Croatian language, translated
by Ivan Šarić Sarajevo

Public Domain

Language: Hrvatski (Croatian)

2019-12-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source
files dated 17 Dec 2019

814ebc92-1eb7-5ca7-a82b-7435e80342a7